

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ**

**Τρύφωνας Κωστόπουλος
Καθηγητής**

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

**«Τοπική Κοινωνία και Περιφερειακή
Οργάνωση στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο»**

Ακαδημαϊκό Έτος 2015-2016.

ΣΤ' Εξάμηνο

Αθήνα 2016.

Η τοπική κοινωνία στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το «δημοκρατικό έλλειμμα»

- Η σταδιακή μεταβίβαση βασικών αρμοδιοτήτων από τα κράτη-μέλη στα γραφειοκρατικά θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα οποία στερούνται λαϊκής νομιμοποίησης όπως είναι κυρίως Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο, έχει ως συνέπεια την υποβάθμιση του ρόλου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και τη δημιουργία του «δημοκρατικού ελλείμματος» της Ένωσης.

Η λειτουργία της δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση

- Εξετάζεται η κοινοτική διαδικασία λήψης των αποφάσεων και με αφετηρία το «**δημοκρατικό έλλειμμα**» προχωρούμε σε μια συγκριτική πολιτική, κοινωνιολογική ανάλυση στον τρόπο λήψης των αποφάσεων σε τοπικό επίπεδο. **Αναλύεται η χρήση των δημοψηφισμάτων** στον τρόπο λήψης αποφάσεων στην Ένωση και δίδεται έμφαση στη λειτουργία της τοπικής δημοκρατίας αξιολογώντας τα **τοπικά δημοψηφίσματα** για την αντιμετώπιση των άμεσων προβλημάτων των πολιτών.

Η αρχή της Επικουρικότητας

- Στο πλαίσιο της «Ευρώπης των Περιφερειών» αναφερόμαστε στην αρχή της επικουρικότητας η οποία επανακαθορίζει πάνω σε νέα πολιτική συμφωνία την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ:
- Κοινοτικού επιπέδου κρατών-μελών και περιφερειών
- Παρουσιάζεται ο θεσμός της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ.

Ο Θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση

- Ακολουθεί η συγκριτική ανάλυση των τεσσάρων «μοντέλων» τοπικής αυτοδιοίκησης που κατά κανόνα επικρατούν στα «15» παλιά κράτη μέλη της Ένωσης ως εξής: α. Ομοσπονδιακά κράτη (Αυστρία, Βέλγιο, Γερμανία) β. Ενιαία αποκεντρωμένα κράτη (Γαλλία, Δανία, Ιταλία, Ισπανία, Ολλανδία, Σουηδία, Φινλανδία) γ. Ενιαία κράτη (Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, Λουξεμβούργο) δ. Ενιαία κράτη υπό αποκέντρωση (Ελλάδα, Πορτογαλία).

Ο θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στις πρώην Σοσιαλιστικές Χώρες και στις ΗΠΑ

- Γίνεται αναφορά στις ιδιαιτερότητες λειτουργίας της τοπικής αυτοδιοίκησης και της τοπικής δημοκρατίας στα «12» νέα κράτη-μέλη της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης των πρώην Σοσιαλιστικών Χωρών.
- Τέλος παρουσιάζεται το ομοσπονδιακό σύστημα των ΗΠΑ, δίδοντας έμφαση στο θεσμό της τοπικής αυτοδιοίκησης και της τοπικής δημοκρατίας που έλκει την καταγωγή της από την αμερικανική επανάσταση (άμεση εκλογή σερίφη, δικαστών κτλ.).

Ευρωπαϊκή Οικονομική Ολοκλήρωση και παγκοσμιοποίηση

- Είναι η ιδεολογική και πολιτική καλύπτρα υπό τη σκέπη της οποίας υποκρύπτεται η υπανάπτυξη, η εξάρτηση καθώς και η υπερχρέωση των χωρών της περιφέρειας του καπιταλιστικού κέντρου, αναπαράγοντας την ανισοκατανομή του πλούτου μεταξύ των χωρών του πλανήτη, με αποτέλεσμα ο μισός πληθυσμός της γης να ζει υπό καθεστώς απόλυτης φτώχειας.

Παγκοσμιοποίηση και εθνικό κράτος

- Είναι λάθος ο ισχυρισμός ότι λόγω «παγκοσμιοποίησης» ξεπερνιέται το έθνος-κράτος. Η ίδια η πορεία της ΕΕ, αποδεικνύει ότι το έθνος-κράτος συνεχίζει να υπάρχει και να ενισχύεται. Η αντίληψη για αποδυνάμωση του έθνους-κράτους στο πλαίσιο τη ΕΕ και γενικότερα η κατάργηση της εθνοκρατικής οργάνωσης είναι ουτοπία, παρά την ένταση της τάσης διεθνικής δράσης του κεφαλαίου.

Το τέλος του κράτους-έθνος;

- Το κράτος-έθνος δε θα αποσυρθεί από το προσκήνιο της ιστορίας, όσο το κεφαλαιοκρατικό σύστημα κοινωνικής αναπαραγωγής εξακολουθεί να παραμένει κυρίαρχο στον κόσμο. Η οριστική εξάλειψη του εθνικού κράτους είναι δυνατή μονάχα με την ανατροπή της κυριαρχίας της αστικής τάξης από την εργατική τάξη και το θρίαμβο του σοσιαλισμού.

Ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική

- Παρουσιάζονται τα Διαρθρωτικά Ταμεία της ΕΕ και το Ταμείο Συνοχής. Αξιολογείται η περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης και το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ).

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ανδρικοπούλου Ελένη-Γρηγόρης Καυκαλάς (Επιμέλεια), *Ο νέος Ευρωπαϊκός Χώρος η διεύρυνση και η γεωγραφία της Ευρωπαϊκής ανάπτυξης*, εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα, 2000.
- Chandler J.A., *Δημόσια διοίκηση συγκριτική ανάλυση*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 2003.
- Newton Ken-Van Deth Jan, *Foundations of comparative politics democracies of the modern world*, Cambridge University Press, 2005.
- Ossenbuhl Fritz, *Föderalismus und Regionalismus in Europa*, Bonn, 1989.
- Harvie Christofer, *The Rise of Regional Europe*, Routledge, New York, 1994.
- Παπαδάκη Όλγα, *Ευρωπαϊκή πολιτική ολοκλήρωση και πολιτικές αλληλεγγύης*, εκδ. Κριτική, Αθήνα, 2004.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Pestieau Pierre, *The Welfare State in the European Union Economic and Social Perspectives*, Oxford University Press 2006.
- Ρούσης Γιώργος, *Εισαγωγή στη θεωρία της δημόσιας διοίκησης*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα, 1984.
- Schneider Hans-Peter «Entwicklungen, Fehlentwicklungen, Reformen des deutschen Föderalismus und die Europäische Union», in: Michael Piazzolo-Jürgen Weber (Hrsg): *Föderalismus Leitbild für die Europäische Union?* Verlag Olzog GmbH, München, 2004.
- Stewart John, *Εκσυγχρονισμός της τοπικής αυτοδιοίκησης. Κριτική στο μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα των Εργατικών στη Μεγάλη Βρετανία*, εκδ. Επίκεντρο, Αθήνα, 2006.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Sweet Morris, *Regional economic development in the European Union and North America*, Praeger Westport, Connecticut London, 1999.
- Σπανού Καλλιόπη, *Ελληνική διοίκηση και ευρωπαϊκή ολοκλήρωση*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 2001.
- Tomuschat Christian, *Mitsprache der dritten Ebene in Europaeischen Integration: Der Ausschuss der Region*, Europa Union Verlag, 1995.
- Φέρυ Ζαν-Μαρκ, *Το ζήτημα του ευρωπαϊκού κράτους*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 2006.

**Τρύφωνα Κωστόπουλου, (2014), Τοπική
Δημοκρατία και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση, εκδ.
Παπαζήση, Αθήνα.**

- *Κεφάλαιο πρώτο*
Κεφαλαιοκρατικές κοινωνίες η μήτρα γέννησης της
Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης
- 1. 1. Ο γενικός νόμος της κεφαλαιοκρατικής
συσσώρευσης. Η παραγωγή υπεραξίας
- 1. 2. Ο νόμος της πτωτικής τάσης του μέσου ποσοστού
κέρδους
- 1. 3. Η συσσώρευση του κεφαλαίου και ο σχηματισμός
του σχετικού υπερπληθυσμού
- 1. 4. Η συσσώρευση του κεφαλαίου και η λεγόμενη
πρωταρχική συσσώρευση
- 1. 5. Η ιστορική τάση της κεφαλαιοκρατικής
συσσώρευσης

Κεφάλαιο δεύτερο

Οικονομικές κρίσεις του καπιταλισμού, σύγχρονες τάσεις ανάπτυξης του καπιταλισμού

- 2. 1. Ο Μαρξ για τις οικονομικές κρίσεις του καπιταλισμού
- 2. 2. Κυριότερες μορφές εκδήλωσης των οικονομικών κρίσεων
- 2. 3. Τα κυριότερα χαρακτηριστικά των κυκλικών κρίσεων
- 2. 4. Μονοπωλιακός καπιταλισμός-ιμπεριαλισμός

Κεφάλαιο Τρίτο

Ευρωπαϊκή Οικονομική Ολοκλήρωση και παγκοσμιοποίηση

- 3. 1. Παγκοσμιοποίηση ο ιμπεριαλισμός της εποχής μας
- 3. 2. Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση ο ευρωπαϊκός ιμπεριαλισμός
- 3. 3 Ευρωζώνη και οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης
- 3. 4. Ευρωζώνη και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση
- 3. 5. Η πολυπλοκότητα του ευρωπαϊκού εμποικοδομήματος

Κεφάλαιο Τέταρτο

Ευρωπαϊκή Οικονομική Ολοκλήρωση και περιφερειακή οικονομική κρίση η περίπτωση της Ελλάδας

- 4. 1. Η μεγάλη οικονομική κρίση στην Ελλάδα
- 4. 2. Η Ελλάδα στο μάτι του κυκλώνα της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του καπιταλισμού
- 4. 3. Οι τράπεζες πραγματικοί κυβερνήτες του κόσμου απομυζούν την Ελλάδα
- 4. 4. Η Γερμανία απομυζά την περιφέρεια της Ευρώπης και αρνείται στην Ελλάδα τις πολεμικές αποζημιώσεις

Κεφάλαιο Πέμπτο

Έθνη και εθνικισμός

- 5. 1. Το έθνος
- 5. 2. Ο εθνικισμός
- 5. 3. Εθνικισμός κοσμοπολιτισμός και η γλωσσική Βαβέλ
- 5. 4. Εθνικό κράτος και ευρωπαϊκή ενοποίηση
- 5. 5. Το κράτος-έθνος και η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία
- 5. 6. Το εθνικό κράτος και το κοινό νόμισμα (ευρώ)
-

Κεφάλαιο έκτο

Από την εξισωτική κοινότητα στο σύγχρονο κοινοτισμό

- 6. 1. Οι πρωτόγονες αταξικές κοινότητες
- 6. 2. Οι αγροτικές κοινότητες στη Ρωσία
- 6. 3. Οι βαθύτεροι λόγοι παρακμής της πρωτόγονης κοινότητας
- 6. 4. Ο σύγχρονος κοινοτισμός
- 6. 5. Οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (Μ.Κ.Ο.)

Κεφάλαιο έβδομο

Ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική

- 7. 1. Κρατικός παρεμβατισμός και περιφερειακή πολιτική
- 7. 2. Οι περιφερειακές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι τρεις νέοι Στόχοι
- 7. 3. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Ταμείο Συνοχής
 - 7. 3. 1. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)
 - 7. 3. 2. Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)
 - 7. 3. 3. Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ)
 - 7. 3. 4. Το Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ)
 - 7. 3. 5. Το Ταμείο Συνοχής
- 7. 4. Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης και το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ)

Κεφάλαιο όγδοο

Τοπική δημοκρατία και αυτοδιοίκηση στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης των «15»

- 8. 1. Ομοσπονδιακά κράτη
- 8. 1. 1. Αυστρία
- 8. 1. 2. Βέλγιο
- 8. 1. 3. Γερμανία
- 8. 2. Ενιαία αποκεντρωμένα κράτη
- 8. 2. 1. Γαλλία
- 8. 2. 2. Δανία
- 8. 2. 3. Ιταλία
- 8. 2. 4. Ισπανία
- 8. 2. 5. Ολλανδία
- 8. 2. 6. Σουηδία
- 8. 2. 7. Φινλανδία

Κεφάλαιο όγδοο

Τοπική δημοκρατία και αυτοδιοίκηση στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης των «15»

- 8. 3. Ενιαία κράτη
- 8. 3. 1. Ηνωμένο Βασίλειο
- 8. 3. 2. Ιρλανδία
- 8. 3. 3. Λουξεμβούργο
- 8. 4. Ενιαία κράτη υπό αποκέντρωση
- 8. 4. 1. Ελλάδα
- 8. 4. 2. Πορτογαλία

Κεφάλαιο ένατο Τοπική δημοκρατία και αυτοδιοίκηση στις πρώην σοσιαλιστικές

χώρες την Κύπρο και τη Μάλτα

- 9. 1. Βουλγαρία
- 9. 2. Εσθονία
- 9. 3. Λετονία
- 9. 4. Λιθουανία
- 9. 5. Ουγγαρία
- 9. 6. Πολωνία
- 9. 7. Ρουμανία
- 9. 8. Σλοβακία
- 9. 9. Σλοβενία
- 9. 10. Τσεχία
- 9. 11. Κύπρος
- 9. 12. Μάλτα

Εξεταστέα ύλη:

1. Τρύφωνα Κωστόπουλου, (2014), Τοπική Δημοκρατία και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα.

Κεφάλαιο τρίτο

Ευρωπαϊκή Οικονομική Ολοκλήρωση και παγκοσμιοποίηση

Κεφάλαιο πέμπτο

Έθνη και εθνικισμός

Κεφάλαιο έβδομο

Ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική

Κεφάλαιο όγδοο

Τοπική δημοκρατία και αυτοδιοίκηση στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης των «15»

Κεφάλαιο ένατο

Τοπική δημοκρατία και αυτοδιοίκηση στις πρώην σοσιαλιστικές χώρες την Κύπρο και τη Μάλτα

Θέματα για την εκπόνηση προαιρετικών εργασιών

1. Το έθνος- κράτος και οι κοινωνικο-ιστορικές συνθήκες διαμόρφωσης του
2. Έθνος και μειονότητες: Η περίπτωση των Βάσκων της Ισπανίας
3. Οι δύο Κοινότητες στην Κύπρο και το Κυπριακό πρόβλημα
4. Η ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση
5. Η ένταξη της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση
6. Μετανάστες-Εργάτες στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
7. Οι ιμπεριαλιστικοί πόλεμοι στο Ιράκ, Αφγανιστάν, Λιβύη και Συρία
8. Η πρόσφατη παγκόσμια οικονομική κρίση: Η περίπτωση της Ελλάδας του μνημονίου

Θέματα για την εκπόνηση προαιρετικών εργασιών

1. Ευρωπαϊκή Οικονομική Ολοκλήρωση και παγκοσμιοποίηση
2. Ευρωπαϊκή Ένωση: Θεσμικά Όργανα και Πολιτικές
3. Κυριότερες Πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης
4. Η στρατηγική της Λισσαβόνας (ΣΤΛ) (2000-2010): Μια πιο ανταγωνιστική Ευρώπη με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας
5. «ΕΥΡΩΠΗ 2020»: Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη
6. Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2014-2020
7. Οι περιφερειακές ανισότητες στην ΕΕ των «28» το έτος 2016

Θέματα για την εκπόνηση προαιρετικών εργασιών

- Κυβέρνηση και τοπική αυτοδιοίκηση στις ΗΠΑ
- Κυβέρνηση και τοπική αυτοδιοίκηση στη Ρωσία
- Τα καντόνια και η τοπική αυτοδιοίκηση στην Ελβετία
- Διοίκηση και αυτοδιοίκηση στην Ισπανία και οι αυτόνομες περιφέρειες
- Διοίκηση και αυτοδιοίκηση στην Τουρκία
- Διοίκηση και αυτοδιοίκηση στην Ιαπωνία
- Διοίκηση και αυτοδιοίκηση στην Κίνα
- Διοίκηση και αυτοδιοίκηση στη Βραζιλία

Κεφάλαιο Τρίτο

Ευρωπαϊκή Οικονομική Ολοκλήρωση και παγκοσμιοποίηση

- 3. 1. Παγκοσμιοποίηση ο ιμπεριαλισμός της εποχής μας
- 3. 2. Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση ο ευρωπαϊκός ιμπεριαλισμός
- 3. 3 Ευρωζώνη και οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης
- 3. 4. Ευρωζώνη και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση
- 3. 5. Η πολυπλοκότητα του ευρωπαϊκού εποικοδομήματος

Κεφάλαιο Τρίτο

Ευρωπαϊκή Οικονομική Ολοκλήρωση και παγκοσμιοποίηση

- «Ο πρώτος άνθρωπος που έχοντας περιφράξει ένα κομμάτι γης, σκέφτηκε να πει: *Αυτό είναι δικό μου*, και βρήκε άλλους ανθρώπους αρκετά αφελείς ώστε να τον πιστέψουν, υπήρξε ο πραγματικός ιδρυτής της κοινωνίας των πολιτών. Από πόσα εγκλήματα, πολέμους, φόνους, από πόσες αθλιότητες και αίσχη θα είχε απαλλάξει το ανθρώπινο γένος εκείνος που, ξεριζώνοντας τους πασσάλους ή σκεπάζοντας το χαντάκι, θα φώναζε στους συνανθρώπους του: *Μην ακούτε αυτόν τον αγύρτη. Χαθήκατε, αν ξεχάσετε πως οι καρποί ανήκουν σε όλους και η γη δεν ανήκει σε κανέναν*»
- Jean-Jacques Rousseau

Ερώτημα: «Παγκοσμιοποίηση» κατά τους μαρξιστές ο ιμπεριαλισμός της εποχής μας

1. Το ιδεολογικό φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης
2. Οι Μαρξ-Ένγκελς για τον ιμπεριαλισμό
3. Η συζήτηση ανάμεσα στους μαρξιστές για τον ιμπεριαλισμό (Καούτσκι, Χίλφερντινκ, Λούξεμπουργκ, Μπουχάριν και Λένιν)
4. Ο Λένιν για τον ιμπεριαλισμό. Οι δύο αντίρροπες τάσεις : Κεντρομόλος και φυγόκεντρος
5. Η διεθνοποίηση της παραγωγής και ο νόμος της ανισόμετρης ανάπτυξης
6. Οικονομική ηγεμονία και οικονομικές κρίσεις
7. Η ανατροπή των Σοσιαλιστικών Χωρών και ο Παγκοσμιοποιημένος καπιταλισμός

Το ιδεολογικό φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης

- Το ιδεολογικό καταφύγιο κάθε κεφαλαιοκράτη κοσμοπολίτη
- Δικαιολογεί: την υπανάπτυξη, την εξάρτηση και την υπερχρέωση των αναπτυσσόμενων χωρών
- Υπονομεύει την κρατική οντότητα χωρίς να την αντικαθιστά με κάτι παγκόσμιο

Ο κοσμοπολιτισμός των αστών και ο «επαρχιωτισμός» των εργατών

- Οι αστοί κοσμοπολίτες ιμπεριαλιστές ιδιοποιούνται το *Διαφωτισμό* αφού πρώτα του αποβάλλουν το ουμανιστικό του περιεχόμενο
- Στους εργάτες και στα εξαρτημένα έθνη τους αποδίδουν τον *Ρομαντισμό* και τον απαξιωτικό χαρακτηρισμό του «επαρχιώτη»
- Για τους κοσμοπολίτες ιμπεριαλιστές η Γη έχει μετατραπεί σ' ένα μικρό «χωριό» όπου δεν υπάρχουν δήθεν ταξικές και εθνικές διακρίσεις

Διαφωτισμός

- Ο **Διαφωτισμός** αποτελεί σημαντικό πνευματικό κίνημα που τοποθετείται στα μέσα του 18ου αιώνα
- Ο Διαφωτισμός παρατηρήθηκε αρχικά στην Γαλλία και αργότερα στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης προετοιμάζοντας παράλληλα το έδαφος για την Γαλλική Επανάσταση.
- Οι διαφωτιστές πρέσβευαν τον ορθολογισμό και την πίστη στην πρόοδο, αξιώνοντας αλλαγές σε όλες τις πτυχές της ανθρώπινης δράσης, στους πολιτικοκοινωνικούς θεσμούς, την οικονομία, την εκπαίδευση και τη θρησκεία.

Διαφωτισμός

- Τάχθηκαν υπέρ της ατομικής ελευθερίας και ενάντια στην τυρρανική διακυβέρνηση και την καταπίεση που ασκούσε η Εκκλησία.
- Βασικός φορέας των νέων ιδεών που έφερε ο Διαφωτισμός ήταν η ανερχόμενη αστική τάξη που μέχρι εκείνη την εποχή παρέμενε αποκλεισμένη από το σύστημα της απολυταρχίας.
- Ανάμεσα στους σημαντικούς εκφραστές του Διαφωτισμού τοποθετούνται ο Βολταίρος και ο Μοντεσκιέ.
- Οι Διαφωτιστές Ντιντερό και Νταλεμπέρ συγκρότησαν το ιδεολογικό υπόβαθρο του Διαφωτισμού στην Εγκυκλοπαίδεια.
- Παράλληλα ο Ζαν Ζακ Ρουσσώ διατύπωνε τη θεωρία του *Κοινωνικού Συμβολαίου*, προτρέποντας σε μια Ευρώπη που θα υποστήριζε τα δικαιώματα του ανθρώπου.

Ρομαντισμός

- Με τον όρο ρομαντισμός στη λογοτεχνία εννοείται το λογοτεχνικό κίνημα που, με επίκεντρο τη Γερμανία, την Αγγλία και τη Γαλλία εξαπλώθηκε στην Ευρώπη το πρώτο ήμισυ του 19ου αιώνα. Το θεμέλιο όμως της επίδρασης του ρομαντισμού στη λογοτεχνία διαμορφώθηκε στις αρχές του 18ου αιώνα. Η γενικευμένη κρίση οι ταχείς ρυθμοί αστικοποίησης και εκβιομηχάνισης των ευρωπαϊκών χωρών, μετά τη διάσπαση της φεουδαρχικής κοινωνίας, είχε ως αποτέλεσμα μια σειρά ραγδαίων εξελίξεων σε οικονομικό, κοινωνικό και πολιτισμικό επίπεδο.
- Οι έντονες οικονομικές ανακατατάξεις οδήγησαν σε σημαντική πτώση του βιοτικού επιπέδου ενός μεγάλου μέρους του πληθυσμού.

Ρομαντισμός

- Το γεγονός αυτό είχε ως επακόλουθο την έκρηξη και εξάπλωση διαφόρων επαναστατικών κινημάτων με κοινωνικά αιτήματα, με αποκορύφωμα τη Γαλλική Επανάσταση του 1789, γεγονός που οδήγησε στη διατύπωση νέων θεωριών.
- Οι νέες θεωρίες φέρνουν στο προσκήνιο **το άτομο και την ιδεαλιστική προσέγγιση του κόσμου** ως αντίδραση στον ορθολογισμό και τις «απόλυτες» αλήθειες του Διαφωτισμού.
- Η εμμονή του Εμμάνουελ Καντ στην κυριαρχία της ελεύθερης βούλησης, η θεωρία της γνώσης του Φίχτε, η εισαγωγή της έννοιας του εξπρεσιονισμού από τον Χέρντερ και της ιδέας του *ανήκειν*, φαίνεται πως απέδωσαν καρπούς στον 19ο αιώνα.

Μεσαίωνας 476-1453

- **Μεσαίωνας** ονομάζεται η χρονική περίοδος της ανθρώπινης ιστορίας που διαδέχεται την περίοδο της Αρχαιότητας και τελειώνει με την περίοδο της Αναγέννησης. Διήρκεσε περίπου 1000 χρόνια, από την κατάλυση του Δυτικού Ρωμαϊκού κράτους (476 μ.Χ.) και το θάνατο του Ιουστινιανού Α' (565 μ.Χ.), του τελευταίου βυζαντινού αυτοκράτορα που διαπνεόταν από το όραμα της αναβίωσης της παλαιάς Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας και της παγκόσμιας κυριαρχίας της, ως και την εποχή της άλωσης της Κωνσταντινούπολης από τους Τούρκους (1453 μ.Χ.) και την ανακάλυψη της Αμερικής (1492 μ.Χ.) από τον Κολόμβο.
- Ο Μεσαίωνας έμεινε γνωστός ως η περίοδος των *Σκοτεινών Αιώνων*. Σε σύγκριση με την περίοδο της Αναγέννησης και της έντονης καλλιέργειας των ανθρωπιστικών επιστημών, οι ιστορικοί, κυρίως της εποχής του Διαφωτισμού, χαρακτήρισαν το Μεσαίωνα περίοδο θρησκευτικού φανατισμού και οπισθοδρόμησης

Αναγέννηση

- **Αναγέννηση** εννοείται ως η ιστορική περίοδος της Ευρώπης που ακολούθησε μετά τους Σκοτεινούς Αιώνες διαρκώντας περίπου από τον 14ο μέχρι τον 16ο αιώνα.
- Η ιταλική Αναγέννηση του 15ου αιώνα περιλαμβάνει την επανασύνδεση της Δύσης με την κλασική αρχαιότητα, την απορρόφηση γνώσης (ειδικά των μαθηματικών), την προσήλωση στο να ζει κανείς καλά στο παρόν (Αναγεννησιακός ουμανισμός) και μια έκρηξη στη μετάδοση της γνώσης ως αποτέλεσμα της προόδου στην τυπογραφία. Επιπλέον, η εμφάνιση νέων τεχνικών στις καλές τέχνες, την ποίηση και την αρχιτεκτονική είχε ως αποτέλεσμα μια ριζική αλλαγή στο στυλ και το περιεχόμενο των τεχνών και των γραμμάτων. Η ιταλική Αναγέννηση αναφέρεται συχνά ως η αρχή της σύγχρονης εποχής.

Παγκοσμιοποίηση ο ιμπεριαλισμός της εποχής μας

- Το 1848 οι Μαρξ-Ένγκελς τόνισαν στο *Κομμουνιστικό Μανιφέστο*:
- «Η αστική τάξη τραβάει στον καπιταλισμό όλα, ακόμα και τα πιο βάρβαρα έθνη. Οι **φθηνές τιμές των εμπορευμάτων της είναι το βαρύ πυροβολικό** που γκρεμίζει όλα τα **σινικά τείχη**, και που αναγκάζει να συνθηκολογήσει ακόμα και το πιο σκληροτράχηλο μίσος των βαρβάρων ενάντια στους ξένους. Αναγκάζει όλα τα έθνη να δεχθούν τον αστικό τρόπο παραγωγής, αν δεν θέλουν να χαθούν»

Η μαρξιστική προσέγγιση της παγκοσμιοποίησης

- Για τους μαρξιστές η παγκοσμιοποίηση είναι μια εσωτερική τάση του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής και ενυπάρχει σ' αυτόν με την εμφάνισή του.
- Η συζήτηση στους μαρξιστές για τον παγκοσμιοποιημένο καπιταλισμό διεξήχθη στο τέλος του 19^{ου} προς τον 20^{ον} αιώνα και αφορούσε τον ιμπεριαλισμό
- Σημαντική υπήρξε η συμβολή του Καούτσκι, Χίλφερντινκ, Λούξεμπουργκ, Μπουχάριν αλλά κυρίως του Λένιν και το έργο του *Ο ιμπεριαλισμός ανώτατο στάδιο ανάπτυξης του καπιταλισμού*

Ο Λένιν απαντώντας στις λαθεμένες απόψεις περί ιμπεριαλισμού στον Καούτσκυ

- «Δεν υπάρχουν αμφιβολίες ότι η ανάπτυξη ακολουθεί την κατεύθυνση προς **ένα και μοναδικό τραστ**, που θα καταβροχθίσει όλες χωρίς εξαίρεση τις επιχειρήσεις, κι όλα χωρίς εξαίρεση τα κράτη.
- Αλλά η ανάπτυξη αυτή προχωρεί κάτω από τέτοιες συνθήκες με τέτοιους ρυθμούς μέσα από τέτοιες **αντιθέσεις**,

Ο Λένιν απαντώντας στις λαθεμένες απόψεις περί ιμπεριαλισμού στον Καούτσκυ

- **συγκρούσεις και τρανταγμούς και όχι μόνο οικονομικούς, αλλά και πολιτικούς, εθνικούς και άλλους που πριν ακόμα τα πράγματα φτάσουν στη δημιουργία ενός παγκόσμιου τραστ, μιας «υπεριμπεριαλιστικής» παγκόσμιας ένωσης των εθνικών χρηματιστηριακών κεφαλαίων, ο ιμπεριαλισμός θα χρεοκοπήσει οπωσδήποτε, ο καπιταλισμός θα μεταβληθεί στο αντίθετό του»**

Μπορεί ο καπιταλισμός να καταργήσει τα εθνικά σύνορα;

- Οι ιμπεριαλιστικές χώρες πράγματι προσπαθούν να κυριαρχήσουν σε παγκόσμιο επίπεδο καταβροχθίζοντας τα μικρά κράτη-έθνη
- Η πορεία αυτή εμπεριέχει αντιφάσεις
- Υπάρχουν και αντίρροπες τάσεις
- Κάθε ιμπεριαλιστικό κράτος όταν κατακτά έναν οικονομικό χώρο, ανακαλύπτει κι ένα νέο σύνορο
- Αυτό δεν δείχνει η προσπάθεια των ΗΠΑ για παγκόσμια ηγεμονία;
- Σύνορα, πόλεμοι, οικονομικοί ανταγωνισμοί και πάλι σύνορα.
- Αυτός είναι ο «παγκοσμιοποιημένος» κόσμος. Ένας κατακερματισμένος και βαθιά διαιρεμένος κόσμος

Οι δύο αντίρροπες τάσεις της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης: Κεντρομόλος και φυγόκεντρος

- Η σύγχρονη αντιφατική πορεία της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης δικαιώνει τη θέση του Λένιν που μιλάει για δύο αντίρροπες τάσεις στις σχέσεις μεταξύ καπιταλιστικών χωρών.
- Την κεντρομόλο και τη φυγόκεντρο:
- «Η μία κάνει αναπότρεπτη τη συμμαχία όλων των ιμπεριαλιστών και η άλλη που φέρνει αντιμέτωπους τους άλφα ιμπεριαλιστές με τους βήτα. Δύο τάσεις από τις οποίες καμιά δεν έχει στέρεο έδαφος κάτω από τα πόδια της»

Οι δύο αντίρροπες τάσεις της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης: Κεντρομόλος και Φυγόκεντρος

- Πρόκειται για μια μεθοδολογική επισήμανση που διευκολύνει την κατανόηση των σύγχρονων ταξικών και γεωπολιτικών αντιθέσεων και αντιπαραθέσεων στο σύγχρονο κόσμο.
- Κλασικό παράδειγμα η πορεία της άνισης Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης. Τα κράτη-μέλη πότε πηγαίνουν μαζί και πότε χώρια.
- Μαζί για να χτυπούν τα λαϊκά συμφέροντα και οι δρόμοι τους χωρίζουν όταν κάνουν «ταμείο».

Ο άνισος καπιταλιστικός κόσμος

- Λένιν: «**Η ανισομετρία και ο αλματικός χαρακτήρας της ανάπτυξης των διαφόρων επιχειρήσεων, των διαφόρων κλάδων της βιομηχανίας, των διαφόρων χωρών είναι αναπόφευκτα στις συνθήκες του καπιταλισμού.**[...] Ο καπιταλισμός δεν θα ήταν καπιταλισμός, γιατί και η ανισομετρία της ανάπτυξης και το βιοτικό επίπεδο πείνας για τις μάζες είναι ουσιαστικοί, αναπόφευκτοι όροι και προϋποθέσεις αυτού του τρόπου παραγωγής»

Η διεθνοποίηση της παραγωγής και ο νόμος της ανισόμετρης ανάπτυξης

- Τάση την οποία έχει επισημάνει ο Μαρξ στις *Θεωρίες για την υπεραξία* τονίζοντας ότι:
- «δεν θα ήταν καθόλου δυνατή μια καπιταλιστική παραγωγή αν θα έπρεπε ν' αναπτυχθεί **ταυτόχρονα και σύμμετρα** σ' όλες τις σφαίρες της παραγωγής».
- Για παράδειγμα το 2001, «οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι ΗΠΑ και η Ιαπωνία αντιπροσωπεύουν από μόνες τους το **95% του παγκόσμιου εμπορίου**»
- Το **1845** η **Μ. Βρετανία** παρήγαγε το 50% του Παγκόσμιου Προϊόντος, ενώ το **1945** οι ρόλοι αλλάζουν και το 50% του Παγκόσμιου Προϊόντος παράγεται από τις **ΗΠΑ**, και έπεται συνέχεια.

Ποσοστιαία σύνθεση του παγκόσμιου ΑΕΠ σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης έτος 2012 πηγή: ΔΝΤ

• ΧΩΡΑ	εκ. \$	%
• ΚΟΣΜΟΣ	85.583	100,00
• Ε.Ε	16.805	19,64
• ΗΠΑ	15.685	18,33
• ΚΙΝΑ	12.471	14,57
• ΙΝΔΙΑ	4.793	5,60
• ΙΑΠΩΝΙΑ	4,487	5, 24
• ΡΩΣΙΑ	3,373	3,94
• ΓΕΡΜΑΝΙΑ	2.349	3,91
• ΓΑΛΛΙΑ	2.372	2,77
• ΒΡΑΖΙΛΙΑ	2.365	2.76
• ΒΡΕΤΑΝΙΑ	2.333	2,72

(2014) Η Κίνα η πρώτη οικονομία στον κόσμο

- Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέθεσε επισήμως το ΔΝΤ, στο περιθώριο της τελευταίας συνόδου του, η αξία της κινεζικής οικονομίας αγγίζει τα 11 τρισ.ευρώ.
- Αυτό σημαίνει πως άφησε κατά τι στη δεύτερη θέση τις ΗΠΑ των οποίων η αντίστοιχη αξία υπολογίζεται σε 10,8 τρισ. ευρώ. Ενώ η αξία της κινεζικής οικονομίας αναμένεται να αγγίξει σύντομα (το 2019) τα 16,7 τρισεκατομμύρια ευρώ, ενώ οι ΗΠΑ μετά βίας θα φτάσουν τα 13,8 τρισ. ευρώ.

(2014) Η Κίνα η πρώτη οικονομία στον κόσμο

- Η Ινδία γίνεται η τρίτη μεγαλύτερη οικονομία, ενώ μέχρι πρότινος βρισκόταν στη 10^η θέση.
- Το μέγεθος της οικονομίας της σχεδόν διπλασιάστηκε από το 19% της αμερικανικής το 2005, Στο 36% το 2011.
- Ακολουθούν:
- Ιαπωνία, Γερμανία, Ρωσία, Βραζιλία, Γαλλία, Ινδονησία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Ποσοστιαία σύνθεση του παγκόσμιου ΑΕΠ σε ΜΑΔ έτος 2008 πηγή: ΔΝΤ

• ΧΩΡΑ	εκ. \$	%
• ΚΟΣΜΟΣ	68.996	100
• Ε.Ε	15.247	22.0
• ΗΠΑ	14.264	20.6
• ΚΙΝΑ	7.916	11.5
• ΙΑΠΩΝΙΑ	4.354	6.3
• ΙΝΔΙΑ	3.288	4.7
• ΓΕΡΜΑΝΙΑ	2.910	4.2
• ΡΩΣΙΑ	2.260	3.2
• ΒΡΕΤΑΝΙΑ	2.230	3.2
• ΓΑΛΛΙΑ	2.130	3.0
• ΒΡΑΖΙΛΙΑ	1.981	2.8

Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΑΔ σε \$ ΗΠΑ έτος 2008 πηγή: ΔΝΤ

	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΑΔ
• Κράτη	
• Νορβηγία	53.451
• ΗΠΑ	46.859
• Ελβετία	42.783
• Ιρλανδία	42.539
• Ολλανδία	40.431
• Αυστρία	39.634
• Γερμανία	35.442
• ΕΕ27	33.400
• ΕΛΛΑΔΑ	30.535
• Βουλγαρία	12.341
• Τουρκία	13.138
• Κίνα	5.936
• Αιθιοπία	897
• Υεμένη	758
• Αφγανιστάν	

Το State Department των ΗΠΑ ιδεολογικό καταφύγιο του ιμπεριαλισμού

- Μετά την ανατροπή των Σοσιαλιστικών Χωρών ένας άσημος υπάλληλος καριέρας του Υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ
- Ο Φρανσις Φουκογιάμα κήρυξε:
- Το τέλος της ιστορίας μαζί και το τέλος του Κομμουνισμού
- Τον θρίαμβο του παγκοσμιοποιημένου καπιταλισμού και την κυριαρχία των ΗΠΑ σε παγκόσμιο επίπεδο.

Μετά τον «θρίαμβο» του καπιταλισμού ακολουθεί η βέβαιη κατάρρευσή του

- Το 1998 πριν στεγνώσει το μελάνι του άσημου διπλωμάτη στην Άπω Ανατολή ξέσπασε μεγάλη οικονομική κρίση που απείλησε όλη την παγκόσμια οικονομία
- Η επιστροφή του καπιταλισμού στην αρχή του *Laissez faire* δημιουργεί έναν κόσμο περισσότερο άνισο
- Ακόμα και η καπιταλιστική κρατική παρέμβαση εκλαμβάνεται ως νόθευση του ανταγωνισμού και των ιερών νόμων της αγοράς

Οικονομική ηγεμονία και οικονομικές κρίσεις

- Για την τιθάσευση των οικονομικών κρίσεων σημαντικό ρόλο παίζει η δεσπόζουσα θέση των κρατών-εθνών σε διεθνές επίπεδο
- Έτσι οι ΗΠΑ έχουν την ικανότητα να αποτρέπουν οικονομικές κρίσεις που θα μπορούσαν να μεταφερθούν στο εσωτερικό της χώρας τους.
- Κάτι που δεν μπόρεσε να κάνει στο παρελθόν η Μεγάλη Βρετανία

Η τεχνολογία και παγκοσμιοποίηση

- Η ηγετική δύναμη μακροπρόθεσμα μπορεί να χάσει το συγκριτικό πλεονέκτημα της τεχνολογίας
- Αυτό συνέβη στο παρελθόν με τη Μεγάλη Βρετανία
- Το ίδιο συνέβη και με την Ιαπωνία η οποία εισήγαγε αμερικανική τεχνολογία για να εισβάλει στη συνέχεια στην αμερικανική αγορά.
- Γι' αυτό τελευταία οι ΗΠΑ επιστρέφουν στον προταστευτισμό

Μπορούν να υπάρξουν κράτη «ξεκομμένα νησιά»

- Ο διεθνής ανταγωνισμός συμπαρασύρει τα πάντα
- Σύνορα πέφτουν και νέα σύνορα υψώνονται
- Συνυπάρχει ο προστατευτισμός με την αλληλεξάρτηση

Παγκόσμια Τράπεζα για την άνιση ανάπτυξη

- Το 1999 ο Πρόεδρος της Τζέιμς Γούλφενσον τόνιζε:
- Στα 6 δις του πληθυσμού της Γης 3 δις ξοδεύουν όχι περισσότερα από 2 δολάρια την ημέρα
- Ενώ 1,3 δις άνθρωποι ζουν με λιγότερα από 1 δολάριο την ημέρα.

Έκθεση του ΟΗΕ το 1998

- Τρεις άνθρωποι του πλανήτη μεταξύ αυτών και ο Μπιλ Γκέιτς έχουν περιουσία που αντιστοιχεί το σύνολο του ΑΕΠ των 48 λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών
- 225 άνθρωποι διαθέτουν εισόδημα που αντιστοιχεί με το ετήσιο εισόδημα 2,5 δις ανθρώπων.

Έκθεση του ΟΗΕ το 1998

Οι φτωχοί του πλούσιου κόσμου

- 100 εκ. άνθρωποι ζουν κάτω από τα όρια της φτώχειας
- 37 εκ. είναι άστεγοι
- Οι στρατιωτικές δαπάνες κατέχουν την πρώτη θέση στην παγκόσμια κατάταξη και ανήλθαν την ίδια χρονιά στα 780 δις \$
- Ακολουθούν τα ναρκωτικά με 400 δις \$
- Τα ποτά μόνο στην Ευρώπη 105 δις \$
- Τα τσιγάρα στην Ευρώπη 50 δις
- Κάθιδρη βρίσκεται η βασική εκπαίδευση για όλους με 6 δις %

Οι στρατιωτικές δαπάνες

- Το 2014 εν μέσω οικονομικής κρίσης, οι παγκόσμιες στρατιωτικές δαπάνες εκτινάχτηκαν στα 1,75 τρις δολάρια αυξημένες κατά 124% σε σχέση με το 1998. Οι ΗΠΑ σταθερά έρχονται πρώτες με 583 δις δολάρια, ακολουθεί η Κίνα με 140 δις δολάρια και τρίτη η Ρωσία με 98 δις δολάρια

Η ανατροπή των Σοσιαλιστικών Χωρών γέμισε πρόσθετη φτώχεια

- Από το 1989 μέχρι το 1999 στις πρώην Σοσιαλιστικές Χώρες το ποσοστό των ανθρώπων που ζούνε με 4 \$ την ημέρα αυξήθηκε από 4% σε 35%
- Οι φυσικοί πόροι σ' αυτές τις χώρες γίνονται το μήλο της έριδος και τροφοδοτούν τις εθνικιστικές εκρήξεις

Ο Τζων Κένεθ Γκαλμπρέϊθ για την παγκοσμιοποίηση

- Δεν μπορούμε να υποταχθούμε σε μια διεθνή κατάσταση στην οποία οι αγορές υπερβαίνουν τις αρμοδιότητες δράσης των κυβερνήσεων
- Πόσο δίκαιο έχει ο διάσημος κεϋνσιανός οικονομολόγος.

Ερώτημα: Το πολιτικοοικονομικό φαινόμενο της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης (Ο ευρωπαϊκός ιμπεριαλισμός)

1. Ο μαρξισμός για την άνιση ανάπτυξη
2. Η άνιση Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση
3. Ορισμός της Ολοκλήρωσης
4. «Φιλοευρωπαϊστές» και «Ευρωσκεπτικιστές»
5. Ο ισχνός κοινοτικός προϋπολογισμός
6. Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και ο νόμος της πτωτικής τάσης στο ποσοστό του κέρδους
7. Η αριστερή και δεξιά αμφισβήτηση της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης (Ο Haider στην Αυστρία και η Marine Le Pen στη Γαλλία)
8. Η δεξιά στροφή της Σοσιαλδημοκρατίας στη Γερμανία
9. Ο Αντόνιο Γκράμσι για τη σχέση «Βορρά-Νότου»
10. Η «Γερμανική» Ευρώπη. Η πύρρειος «νίκη» της Γερμανίας

Ο μαρξισμός για την άνιση ανάπτυξη

- Στις ρηχές και περιγραφικές αναλύσεις των πολυάριθμων «αναλυτών» της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι όλοι τους αρκούνται σε ένα στείρο φιλοευρωπαϊσμό εκθειάζοντας την άνιση ευρωπαϊκή ολοκλήρωση αντιπαραθέτουμε την μαρξιστική υλιστική αντίληψη για την οικονομική ανάπτυξη.

Η ιδεολογική «ελίτ» του ευρωπαϊκού ιμπεριαλισμού

Μια μικρή μειοψηφία η οποία κυριαρχεί στην σφαίρα της οικονομικής ζωής μετατρέπει τις ιδέες της, σε ιδέες ολόκληρης της κοινωνίας.

- Τα «επιστημονικά» συμπεράσματα όλων αυτών των μελετών εξυπηρετούν τις θεωρητικές ανάγκες του άνισου ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Κινούνται από απολογητική διάθεση και πρόθεση, ατομική ιδιοτέλεια, με τελική επιδίωξη την ένταξη αυτών των διανοουμένων στην γραφειοκρατική ελίτ των Βρυξελλών.

Ο Μαρξ για την αντικειμενική αλήθεια

- Το φαινόμενο αυτό αν και στις μέρες μας έχει γίνει πλέον του συρμού, το επισήμανε ο Μαρξ στον πρόλογο της πρώτης έκδοσης του *Κεφαλαίου* όταν παρέδιδε το μνημειώδες του έργο στο αναγνωστικό κοινό της εποχής του τονίζοντας ότι:
- «Κάθε κρίση επιστημονικής κριτικής μου είναι ευπρόσδεκτη. Απέναντι στις προλήψεις της λεγόμενης κοινής γνώμης που δεν της έκανα ποτέ παραχωρήσεις, ισχύει για μένα τώρα όπως και πρώτα το ρητό του μεγάλου φλωρεντιανού: «τράβα το δρόμο σου, κι άσε τον κόσμο να λέει»

Ο Μαρξ για την αντικειμενική αλήθεια

- Στον Πρόλογος της *Κριτικής της Πολιτικής Οικονομίας* ο Μαρξ σημειώνει:
- «Η σκιαγράφιση αυτή για την πορεία των μελετών μου στο πεδίο της πολιτικής οικονομίας, έχει σκοπό ν' αποδείξει μονάχα, ότι οι απόψεις μου, ανεξάρτητα από το πως θα τις κρίνει κανείς και από το πόσο λίγο συμπίπτουν με τις συμφεροντολογικές προκαταλήψεις των κυρίαρχων τάξεων, είναι το αποτέλεσμα ευσυνείδητης και μακρόχρονης έρευνας. Στην είσοδο όμως της επιστήμης, όπως και στην είσοδο της κόλασης, πρέπει να αναγραφεί το αίτημα:
- Εδώ πρέπει να αφήσεις κάθε υποψία, κάθε ποταπότητα, εδώ πρέπει να πεθάνεις»

Από τη «Θεία κωμωδία» του Δάντη

Η άνιση Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση

- Το καίριο ερώτημα το οποίο επιζητεί μια πειστική απάντηση είναι η σχέση *οικονομικής ολοκλήρωσης και άνισης ανάπτυξης*.
- Η πλειονότητα των διανοουμένων και των πολιτικών ερμηνεύουν τη διεθνοποίηση, την παγκοσμιοποίηση και την οικονομική ολοκλήρωση αποδεχόμενοι δογματικά την άνιση αυτή διαδικασία, χωρίς να μπαίνουν στον κόπο να φωτίσουν το αμφίσημο αυτό οικονομικό φαινόμενο το οποίο προσδιορίζεται από τα αντιτιθέμενα συμφέροντα **κεφαλαίου** και **εργασίας**.

Η έννοια της Ολοκλήρωσης

- Ο όρος integration στα ελληνικά αποδίδεται σαν διαδικασία ολοκλήρωσης, σημαίνει είσοδο, ενσωμάτωση σ' ένα ευρύτερο σύνολο, ενός κατώτερου συνόλου σ' ένα υπερόλο
- Δεν αποτελεί όμως καμία δέσμευση για τις κυρίαρχες δυνάμεις που οδηγούν αυτήν την ταξική πορεία

Η έννοια της Ολοκλήρωσης

- Γιώργος Ρούσης: «Είναι αντικειμενική διαδικασία ανάπτυξης των βαθιών σταθερών διασυνδέσεων και του καταμερισμού της εργασίας ανάμεσα στις εθνικές οικονομίες, δημιουργίας διεθνών οικονομικών συγκροτημάτων στα πλαίσια ομάδας κρατών με κοινωνικό οικονομικό **σύστημα του ίδιου τύπου**, διαδικασία που ρυθμίζεται συνειδητά προς το συμφέρον των κυρίαρχων τάξεων αυτών των χωρών»

Η έννοια της Ολοκλήρωσης

- Δεν μπορεί να κατανοηθεί έξω από τη διαδικασία διεθνοποίησης της παραγωγής
- Δεν πρόκειται για μια διαδικασία συμπλήρωσης των ελλείψεων και επίλυσης των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα οικονομικά ασθενέστερα κράτη-μέλη
- Συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο.
- Η υποταγή και η καθυπόταξη των μικρών στις θελήσεις του «σκληρού» ευρωπαϊκού πυρήνα.

«Φιλοευρωπαϊστές» «Ευρωσκεπτικιστές»

- Οι υποστηρικτές της «ευρωπαϊκής ιδέας», τόσο ανάμεσα στους κύκλους των «φιλοευρωπαϊστών», όσο και στους κατ' όνομα «ευρωσκεπτικιστών», αποκρύπτουν συνειδητά ή στην καλύτερη των περιπτώσεων αποσιωπούν τους βασικούς οικονομικούς δείκτες οι οποίοι καταδεικνύουν με τον πιο εύληπτο τρόπο την άνιση Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση.

Ο ισχνός προϋπολογισμός της ΕΕ

- Για παράδειγμα ο προϋπολογισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μόλις που ανέρχεται στο 0,80% του κοινοτικού Ακαθάριστου Εγχωρίου Προϊόντος (ΑΕΠ)
- Στα κράτη-μέλη της Ένωσης οι κρατικές δαπάνες και οι εθνικοί προϋπολογισμοί υπερβαίνουν το 50% του ΑΕΠ και στη Σουηδία ανέρχονται στο 70%.
- Οι υποστηρικτές της άνισης Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης συνειδητά αποκρύπτουν τέτοιου είδους στατιστικών δεδομένων με μοναδικό στόχο την παραπλάνηση των ευρωπαϊκών λαών.

Ο ισχνός προϋπολογισμός της ΕΕ

- Στην περίπτωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούμε να ισχυριστούμε ότι βρισκόμαστε μπροστά σε έναν υπολανθάνοντα και στρεβλό «ιμπεριαλιστικό οικονομισμό», που κατά παράδοξο τρόπο στερείται οικονομικής βάσης. Η πραγματικότητα κατά περίεργο τρόπο εμφανίζεται ανεστραμμένη με το κεφάλι κάτω.

Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και ο νόμος της πτωτικής τάσης στο ποσοστό του κέρδους

- Οι οικονομικές ολοκληρώσεις στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, όπως και η περίπτωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης λειτουργούν και ως αντίρροπες τάσεις στο νόμο της πτωτικής τάσης του ποσοστού κέρδους, τον οποίο διατύπωσε ο Μαρξ το 19ον αιώνα.
- Η ενιαία αγορά διευκολύνει τις συναλλαγές, απελευθερώνει στο έπακρο την κίνηση του κεφαλαίου, και συγκρατεί την πτωτική τάση στα ποσοστά κέρδους συνολικά του ευρωπαϊκού κεφαλαίου, προκαλώντας ταυτόχρονα μαζική ανεργία και ανθρώπους του κοινωνικού περιθωρίου.

Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και ο νόμος της πτωτικής τάσης στο ποσοστό του κέρδους

- Ο νόμος της πτωτικής τάσης στο ποσοστό κέρδους βρίσκει πλήρη εφαρμογή στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Όλα τα δεινά για την εργατική τάξη συμπυκνώνονται σε αυτό το οικοδόμημα. Αύξηση της εκμετάλλευσης της εργατικής τάξης με παράλληλη αύξηση των κερδών. Επιμήκυνση της εργάσιμης ημέρας με κατάργηση πλέον και αυτού του ιστορικού δώρου, μείωση των μισθών των εργαζομένων

Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και ο νόμος της πτωτικής τάσης στο ποσοστό του κέρδους

- Αυτό είναι το «σύγχρονο» ευρωπαϊκό οικοδόμημα, των ευρωπαϊών καπιταλιστών όπου «ως γενικό συμπέρασμα μπορεί να εκληφθεί η πεποίθηση πως οι ευρωπαϊκοί λαοί δε θα αφήσουν ένα μεσαιωνικής έμπνευσης σχήμα όπως είναι η λειτουργία της ΟΝΕ, που περιθωριοποιεί και εξαθλιώνει ένα ολοένα ανερχόμενο τμήμα του πληθυσμού τους, να τους οδηγήσει στον 21ον αιώνα. Το σχήμα αυτό ή θα το μεταβάλλουν ριζικά, έτσι που να προστατεύει τα κεκτημένα δικαιώματά τους ή θα το εξαφανίσουν»

Η αριστερή και δεξιά αμφισβήτηση της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης

- Η ευρωπαϊκή οικονομική ολοκλήρωση, αμφισβητείται από τα περισσότερα αριστερά εργατικά κόμματα, διότι έρχεται σε αντίθεση με τα συμφέροντα των εργατών, τα οποία και εκφράζουν.
- Ταυτόχρονα αμφισβητείται για διαφορετικούς λόγους και από την «ευρωσκεπτικιστική» ακροδεξιά.

Η ακροδεξιά αμφισβήτηση της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης – Ο Haider στην Αυστρία

- Στην Αυστρία ο ακροδεξιός Jörg Haider το 1999 επικράτησε στην τοπική κυβέρνηση στο κρατίδιο της Καρινθίας
- Το 2009 το κόμμα του Haider κέρδισε στην Καρινθία το 54,4%
- Το 2000 πέτυχε συμμετοχή στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση της Βιέννης μαζί με τον αρχηγό του Λαϊκού Κόμματος Wolfgang Schüssel. Παραμένοντας στην εξουσία μέχρι τέλη του 2006.

Η ακροδεξιά αμφισβήτηση της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης – Ο Haider στην Αυστρία

- Πρόκειται για την αποκαλούμενη «εποχή» του φαινομένου Haider, ο οποίος τον Οκτώβριο του 2008, σε ηλικία 58 χρόνων, σκοτώθηκε σε αυτοκινητιστικό δυστύχημα.
- Ο αυστριακός πολιτικός και το κόμμα του έχουν εναντιωθεί στην ένταξη της Αυστρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στην εισαγωγή του ευρώ και στη μεταφορά κυριαρχικών δικαιωμάτων στις Βρυξέλλες.

Η ακροδεξιά αμφισβήτηση της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης – η Marine Le Pen στη Γαλλία

- Ανάλογες αντιευρωπαϊκές θέσεις διατυπώνει το κοινωνικό κίνημα του ακροδεξιού Jean-Marie Le Pen στη Γαλλία, του οποίου τώρα ηγείται η 45χρονη κόρη του Marine Le Pen και το έχει μετονομάσει σε Εθνικό Μέτωπο, οι νεοναζιστές στην Γερμανία, καθώς και άλλα ακροδεξιά κόμματα από τις πλούσιες χώρες του βιομηχανικού βορρά. Οι πιο «θεαματικές» εξελίξεις κυοφορούνται στη Γαλλία, τον παραδοσιακό πολιτικό αρχιτέκτονα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Η ακροδεξιά αμφισβήτηση της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης – η Marine Le Pen στη Γαλλία

- Με σημαία την έξοδο της χώρας από το ευρώ και τη σκληρή πολιτική του σε θέματα μετανάστευσης και ασφάλειας, το Εθνικό Μέτωπο της Marine Le Pen σάρωσε στον α' γύρο των τοπικών εκλογών της 6ης Οκτωβρίου 2013 στην περιοχή Μπρινιόλ, εξασφαλίζοντας το 40,4% των ψήφων, έναντι 20,7% της Κεντροδεξιάς και 14,6% του κοινού υποψηφίου Σοσιαλιστών–Κομμουνιστών».
- Να σημειώσουμε ότι στις επαναληπτικές εκλογές του δεύτερου γύρου το Εθνικό Μέτωπο θριάμβευσε με 53,9%.

Ακροδεξιά: «Η Γερμανία στους Γερμανούς» «Η Αυστρία στους Αυστριακούς κτλ.».

- Ο Ζαν Μαρί Λεπέν στη Γαλλία και το ακροδεξιό του κοινωνικό κίνημα διατυπώνουν αντιευρωπαϊκές θέσεις
- Οι νεοναζιστές στη Γερμανία καθώς και άλλα ακροδεξιά κόμματα του πλούσιου βιομηχανικού Βορρά διατυπώνουν αντιευρωπαϊκές θέσεις.
- Έχουμε συνθήματα όπως: «Η Γερμανία στους Γερμανούς» «Η Αυστρία στους Αυστριακούς κτλ.».
- Δείχνοντας εχθρότητα προς τους οικονομικούς μετανάστες.

Η δεξιιά στροφή της Σοσιαλδημοκρατίας στη Γερμανία

- Η άνοδος των ακροδεξιών κομμάτων σπρώχνει την σοσιαλδημοκρατία σε πιο δεξιές πολιτικές θέσεις
- Το 1999 στη Γερμανία οι σοσιαλδημοκράτες όταν ανέλαβαν την Προεδρία της Ένωσης έδειξαν να περιφρονούν τη διεθνή αλληλεγγύη των εργαζομένων και να προβάλλουν τα στενά γερμανικά συμφέροντα
- Έδωσαν μεγάλη μάχη για τη μείωση των γερμανικών εισφορών στην Κοινότητα

Η δεξιά στροφή της Σοσιαλδημοκρατίας στη Γερμανία

- Το παλιό αντιδραστικό σύνθημα: «Deutschland über alles» (πάνω από όλα η Γερμανία) προβάλλεται πια και από τους σοσιαλδημοκράτες.
- Τα «καλά παιδιά» της Γερμανίας Gerhard Schröder και Joschka Fischer, έδωσαν ήδη την πρώτη τους σκληρή μάχη, για την υπεράσπιση των «εθνικών» συμφερόντων τους στο πεδίο της ευρωπαϊκής πολιτικής και συγκεκριμένα στο θέμα της χρηματοδότησης των Κοινοτικών Διαρθρωτικών Ταμείων.

Η δεξιά στροφή της Σοσιαλδημοκρατίας στη Γερμανία

- Ο «αριστερός» καγκελάριος Gerhard Schröder απείλησε τις φτωχές χώρες του Νότου ότι θα αφήσει τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ένωσης να καταρρεύσουν σε περίπτωση που οι χώρες αυτές αποφασίσουν να μπλοκάρουν τους «ανθρωπιστικούς» του στόχους στον πόλεμο της Γιουγκοσλαβίας. Ο καγκελάριος θεωρεί βάρος για τη Γερμανία τις φτωχές χώρες του Νότου

Η δεξιά στροφή της Σοσιαλδημοκρατίας στη Γερμανία

- Ο Gerhard Schröder στις εκλογές του 2005 δεν ηττήθη από τους χριστιανοδημοκράτες της Angela Merkel. Οι χριστιανοδημοκράτες έλαβαν 35,2%, οι σοσιαλδημοκράτες 34,2%, οι ελεύθεροι δημοκράτες 9,8%, η αριστερά 8,7% και οι πράσινοι 8,1% και στο κοινοβούλιο υπήρχε άνετη πλειοψηφία σοσιαλδημοκρατών, αριστεράς και πρασίνων.

Η δεξιά στροφή της Σοσιαλδημοκρατίας στη Γερμανία

- Παρόλα αυτά οι δεξιοί «σύντροφοί» του προτίμησαν να τον ξεφορτωθούν ως «αριστερό» και να προχωρήσουν στο μεγάλο συνασπισμό υπό την καθάραιμη δεξιά Merkel (2005).
- Κάτι το οποίο επανέλαβαν χωρίς αιδώ και το 2013 σχηματίζοντας πάλι το μεγάλο συνασπισμό υπό την Angela Merkel.

Ο Αντόνιο Γκράμσι για τη σχέση «Βορράς-Νότος»

- «Είναι γνωστό ποια ιδεολογία διάδωσαν στόμα με στόμα οι προπαγανδιστές της αστικής τάξης στις μάζες του Βορρά. Ο Νότος είναι σιδερένιο βάρος που εμποδίζει ταχύτερες προόδους στην πολιτιστική ανάπτυξη της Ιταλίας, οι Νότιοι είναι βιολογικά κατώτερα όντα, μισοβάρβαροι ή εντελώς βάρβαροι, από φυσικού τους,

Ο Αντόνιο Γκράμσι για τη σχέση Βορράς-Νότος

- αν ο Νότος είναι καθυστερημένος, το φταίξιμο δεν είναι του καπιταλιστικού συστήματος ή όποιας άλλης αιτίας, αλλά της φύσης που έκανε τους Νότιους Οκνηρούς, ανίκανους, δολοφόνους, βάρβαρους, ανακατεύοντας αυτή την τέχνη του ορφανού με την καθαρά ατομική έκρηξη μεγαλοφυϊών, που είναι σαν τους μοναχικούς φοίνικες σε μία άγονη και στείρα έρημο»

Ο φτωχός Νότος βάρος για τον πλούσιο Βορρά

- Ο σοσιαλδημοκράτης καγκελάριος Schröder προφανώς θεωρούσε βάρος για την οικονομία της πλούσιας πατρίδας του τον προβληματικό νότο της Ένωσης, και αρνήθηκε να συμβιβαστεί με την «επιτακτική αναγκαιότητα για τη μεταφορά πλούτου από τις αναπτυγμένες χώρες του βορρά προς το νότο»

Η «Γερμανική» Ευρώπη

- Η διάδοχος του σοσιαλδημοκράτη Schröder από κοινού με τους επιγόνους του στο SPD, συντηρητική Merkel δημιούργησε μια γερμανική Ευρώπη, η οποία κυβερνάται στην κυριολεξία από ένα Διευθυντήριο υπό πλήρη γερμανικό έλεγχο.

Η ισχύς κριτήριο της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης

- Η Ευρωπαϊκή Ένωση και το φαινόμενο της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης, ερμηνεύεται με βάση την *ισχύ*. Όσο πιο ισχυρή εμφανίζεται κάθε χώρα στην ευρωπαϊκή πολιτική κονίστρα, σε οικονομικό και πολιτικό επίπεδο, τόσο πιο βαρύνουσα είναι η θέση της.
- Τα πλούσια κράτη-μέλη της Ένωσης καταβροχθίζουν ένα-ένα τα μικρά κράτη-μέλη και στο τέλος τη απουσία ενεργούς ζήτησης η κρίση μεταφέρεται στο εσωτερικό τους. Με άλλα λόγια έρχεται η σειρά τους και ακολουθεί το παγκόσμιο οικονομικό κραχ.

Η πύρρειος «νίκη» της Γερμανίας

- Για την ώρα η Γερμανία με την πολιτική της ακραίας λιτότητας φαίνεται να κερδίζει. Μια νίκη όμως η οποία μπορεί να αποδειχθεί πύρρειος. Η κερδοφορία του κεφαλαίου μειώνεται, η κεφαλαιοκρατική συσσώρευση προς στιγμή διακόπτεται και η οικονομική κρίση καταστρέφει μεγάλο μέρος από τις παραγωγικές δυνάμεις της κοινωνίας.

Ερώτημα: Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και το Σύνθημα του Λένιν: «Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης»

1. Ο Λένιν για τις Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης»
2. Από τη διακήρυξη του Schumann στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα
3. Η αντικειμενική πορεία της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης
4. Οι αντιθέσεις της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης
5. Ευρωπαϊκή «Ολοκλήρωση» «Divide et Impera»: Διαίρει και Βασίλευε
6. Εθνικισμός και εργατικό κίνημα
7. «Quo Vadis Europa?» Που πάει η Ευρώπη;

Ο Λένιν για τις «Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης»

- Πολύ πιο πριν από τους οραματιστές της καπιταλιστικής Ευρώπης και συγκεκριμένα στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, ο **Λένιν** το 1915 στο περίφημο άρθρο του:
- **«Για το σύνθημα των Ηνωμένων Πολιτειών της Ευρώπης»** είχε προβλέψει και το ενδεχόμενο της Ενωμένης Ευρώπης και το ταξικό της περιεχόμενο.

Οι Ηνωμένες πολιτείες της Ευρώπης

- Κατά τον Λένιν :
- «Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης στις συνθήκες του καπιταλισμού θα ισοδυναμούσαν με συμφωνία για το **μοίρασμα των αποικιών**. Στον καπιταλισμό όμως δεν μπορεί να υπάρξει άλλη βάση, άλλη αρχή μοιρασιάς εκτός από τη **δύναμη** [...] Στις συνθήκες του καπιταλισμού είναι **αδύνατη** μια **ισόμετρη οικονομική ανάπτυξη** των διαφόρων **οικονομιών** και των **διαφόρων κρατών**

Οι Ηνωμένες πολιτείες της Ευρώπης

- [...] Φυσικά είναι δυνατές **προσωρινές** συμφωνίες ανάμεσα σε καπιταλιστές και ανάμεσα σε κράτη. Μ' αυτή την έννοια μπορεί να δημιουργηθούν και οι **Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης**, σαν συμφωνία των *ευρωπαϊών* καπιταλιστών ... **με ποιο σκοπό**; Μόνο με το σκοπό να πνίξουν από κοινού **το σοσιαλισμό** στην Ευρώπη, να περιφρουρήσουν από κοινού τις ληστεμένες αποικίες **ενάντια** στην **Ιαπωνία** και στην **Αμερική**»
- Ο Λένιν καταλήγει στο συμπέρασμα ότι: «οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης **μέσα σε καπιταλιστικό** καθεστώς **είτε** είναι αππραγματοποίητες, **είτε** είναι **αντιδραστικές**»

Οι Ηνωμένες πολιτείες της Ευρώπης

- Γιατί στα χιλιάδες βιβλία τα οποία διαπραγματεύονται την Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση δεν υπάρχει χώρος για να μνημονευτεί το άρθρο του Λένιν;
- Γιατί ερμηνεύει με επιστημονικό τρόπο ένα κοινωνικό φαινόμενο
- Οι ιδεολογικοί εκπρόσωποι του καπιταλισμού θέλουν να συσκοτίσουν αυτό το φαινόμενο ώστε να διασφαλίζεται η κυριαρχία της αστικής τάξης και η εκμετάλλευση της εργατικής τάξης καθώς και η εκμετάλλευση των ανίσχυρων κρατών-εθνών από τα ιμπεριαλιστικά

Από τη διακήρυξη του Schumann στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα

- Τι δείχνει η πορεία της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης;
- Είχαμε σύγκλιση στην οικονομική ανάπτυξη;
- Σταμάτησε η εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο και έθνους-κράτους από έθνος-κράτος;

Από τη διακήρυξη του Schumann στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα

- Γιατί η Διακήρυξη του Robert Schumann της 9^{ης} Μαΐου 1950 εμπνευσμένη από τον κοινωνικό παράγοντα της Γαλλίας Jean Monnet επιλέχτηκε να συμπίπτει με την ημέρα της αντιφασιστικής νίκης των λαών κατά του Χίτλερ το 1945;
- Θέλουν να ξεχαστεί η ημέρα που η κόκκινη σημαία υψώθηκε στον εξώστη του ιστορικού Ράιχσταγκ του Βερολίνου

Η αντικειμενική πορεία της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης

- Η δημιουργία της ΕΟΚ-ΕΕ αποσκοπεί στην ένωση του ευρωπαϊκού κεφαλαίου για να αντιμετωπίσει:
- Την αποτροπή του σοσιαλισμού στην Ευρώπη ο οποίος μετά τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου βρίσκονταν στην ημερήσια διάταξη
- Την αντιμετώπιση από καλύτερες θέσεις του Ευρωπαϊκού κεφαλαίου του ανταγωνισμού των ΗΠΑ και της Ιαπωνίας (Η ισχύς εν τη ενώσει)

Οι αλληλοαποκλειόμενοι παράγοντες της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης (κεφάλαιο-εργασία)

- Από την μια μεριά έχουμε την ταξική πάλη
- Και από την άλλη της ενδοϊμπεριαλιστικές αντιθέσεις
- Από την έκβαση της ταξικής πάλης αλλά και από την επίλυση των ενδοϊμπεριαλιστικών αντιθέσεων εξαρτάται και η πορεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Οι αντιθέσεις της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης

- Οι εθνικές αστικές τάξεις των κρατών-μελών μέσω των εθνικών κυβερνήσεων έρχονται σε συνεννόηση ώστε από κοινού να αντιμετωπίσουν το εργατικό κίνημα που αντιτίθεται στην άνιση ολοκλήρωση
- Το εργατικό κίνημα και μόνο αυτό δύναται να διακόπτει, να αναβάλλει, ή ακόμα και να ακυρώνει την άνιση Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση

Από βήματα σημειωτών στο Big Bang

- Πριν την ανατροπή των Σοσιαλιστικών Χωρών (1989) έχουμε βήματα σημειωτών
- 1990 επανένωση της Γερμανίας
- 1995 διεύρυνση με (Αυστρία, Φινλανδία, Σουηδία)
- 2004 διεύρυνση με «10» νέα μέλη
- 2007 διεύρυνση με Ρουμανία και Βουλγαρία
- 2013 Η Κροατία γίνεται μέλος της ΕΕ
- Ακολουθεί η Τουρκία

Η λεόντειος «συμμαχία» της αστικής τάξης και ο κοινός εχθρός της το εργατικό κίνημα

- Από κοινού αντιμετώπιση του εργατικού κινήματος σε κάθε κράτος-μέλος
- Διαφορετικά σε εθνικό επίπεδο θα αναγκάζονταν σε υποχωρήσεις προς το εργατικό κίνημα
- Πρόκειται για το τίμημα της «προδοσίας» για την αντιμετώπιση του «εσωτερικού εχθρού»
- Όταν οι εθνικές κυβερνήσεις των φτωχών χωρών-μελών μιλούν για Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση πετούνε τα πάρθια βέλη τους ενάντια στο εργατικό κίνημα

Η κίνηση του κεφαλαίου και το ρίζωμα της εργατικής τάξης

- Το κεφάλαιο στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης κινείται ελεύθερα
- Η εργατική τάξη βρίσκεται ριζωμένη στις εθνικές εστίες αδύναμη να συντονίσει τη δράση της σε ευρωπαϊκό επίπεδο
- Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ παίρνουν αποφάσεις που οδηγούν στην ήττα του εργατικού κινήματος

Ευρωπαϊκή «Ολοκλήρωση» «Divide et Impera» Διαίρει και βασίλευε

- Το ευρωπαϊκό κεφάλαιο μέσω των αστικών του κυβερνήσεων είναι ενωμένο
- Αντίθετα η εργατική τάξη είναι κατακερματισμένη και ανίσχυρη να αντιπαρατεθεί στην ενότητα του ευρωπαϊκού κεφαλαίου
- Διαίρει και βασίλευε «Divide et Impera» παλιό δόγμα των επικυρίαρχων

Εθνικισμός και εργατικό κίνημα

- Όταν τα επιμέρους εθνικά εργατικά κινήματα αμφισβητούν το καπιταλιστικό ευρωπαϊκό οικοδόμημα η αστική τάξη τα κατηγορεί ως εθνικιστικά
- Μέγα λάθος. Τα κινήματα αυτά δεν είναι εθνικιστικά. Απλά τα συμφέροντα της εργατικής τάξης συμπίπτουν με αυτά του έθνους

«Quo Vadis Europa?»

- Οι ευρωπαϊοί ιμπεριαλιστές **πότε ενωμένοι** υλοποιούν το ταξικό οικοδόμημα της ΕΕ
- **Πότε διαιρεμένοι** αλληλοσπαράσσονται για την εξασφάλιση της πρωτοκαθεδρίας της ΕΕ.
- Η άνιση Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση είναι επιλογή του διεθνούς κεφαλαίου
- Το εθνικό κράτος δεν καταργείται αλλά είναι παρών μαζί με το καπιταλιστικό του περιεχόμενο
- Ούτε νομοτέλεια είναι ούτε αναγκαιότητα
- Απλά είναι βασική επιλογή του ευρωπαϊκού κεφαλαίου
- Στην εργατική τάξη των χωρών-μελών και μόνο εναπόκειται η ανατροπή αυτής της ταξικής ιμπεριαλιστικής επιλογής

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Έθνη και εθνικισμός

- 5. 1. Το έθνος
- 5. 2. Ο εθνικισμός
- 5. 3. Εθνικισμός κοσμοπολιτισμός και η γλωσσική Βαβέλ
- 5. 4. Εθνικό κράτος και ευρωπαϊκή ενοποίηση
- 5. 5. Το κράτος-έθνος και η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία
- 5. 6. Το εθνικό κράτος και το κοινό νόμισμα (ευρώ)

Ερώτημα: Η Έννοια του έθνους

- Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και εθνικό κράτος
- Μαρξ- Ένγκελς: Για το μέλλον του έθνους
- Ο Λένιν: *Για το δικαίωμα αυτοδιάθεσης των εθνών*
- Μάνεσης: Για την έννοια του έθνους
- Στάλιν: Για το εθνικό ζήτημα
- Λένιν: Για το εθνικό ζήτημα
- Gellner: Η έννοια του έθνους

Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και εθνικό κράτος

- Τα θέματα που αφορούν το έθνος, το εθνικό ζήτημα, το δικαίωμα αυτοδιάθεσης των λαών και των εθνών, των εθνικών μειονοτήτων έχουν τελευταία μεγάλο επιστημονικό και πολιτικό ενδιαφέρον
- Η προοπτική της ευρωπαϊκής ενοποίησης, η εισαγωγή της ευρωπαϊκής ιθαγένειας και η συζήτηση που διεξάγεται για την «ομοσπονδιοποίηση» της Ευρώπης μας υποχρεώνει, να αναφερθούμε στην έννοια του κράτους-έθνους, δηλαδή σε αυτό το οποίο διακηρύσσεται ότι ενδεχομένως θα καταργηθεί.

Μαρξ- Ένγκελς: Για το μέλλον του έθνους

- *Μανιφέστο του Κουμμουνιστικού Κόμματος*
- «Στο βαθμό που θα καταργείται η εκμετάλλευση του ενός ατόμου από το άλλο, θα καταργείται και η εκμετάλλευση του ενός έθνους από το άλλο.
- Μαζί με την εξάλειψη της αντίθεσης των τάξεων στο εσωτερικό των εθνών, εξαλείφεται η εχθρική στάση των εθνών μεταξύ τους»

Ο Λένιν: Για το δικαίωμα αυτοδιάθεσης των εθνών

- *Κριτικά Σημειώματα Πάνω στο Εθνικό Ζήτημα.*
- «Για το Μαρξ, δε χωράει καμία αμφιβολία ότι, σε σύγκριση με το «εργατικό ζήτημα» το εθνικό ζήτημα έχει δευτερεύουσα σημαία. Η θεωρία του όμως βρίσκεται, τόσο μακριά από το να αγνοεί τα εθνικά κινήματα, όσο ο ουρανός από τη γη»

Αριστόβουλος Μάνεσης: Για την έννοια του έθνους

- «Έχουν υπάρξει κατά καιρούς ποικίλες δοξασίες περί έθνους, σύμφωνα με τις οποίες αυτό άλλοτε ορίζεται με βάση τη γλώσσα, άλλοτε με βάση τη θρησκεία, άλλοτε με βάση την παράδοση, την ιστορία, την κοινή καταγωγή, τα πολιτικά δικαιώματα, την κοινή θέληση. κτλ. Από τις αρχές του 19ου αιώνα, στο πλαίσιο του αστικού μετασχηματισμού των ευρωπαϊκών ιδίως κοινωνιών, συγκροτήθηκαν τα σύγχρονα εθνικά κράτη βάση της αρχής των εθνοτήτων: κάθε έθνος και κράτος, κάθε κράτος και έθνος»

Οι ιστορικοί για το έθνος

- Οι ιστορικοί έχουν παρατηρήσει εδώ και πολλούς αιώνες: από τη στιγμή που η αυτοκρατορία υποχωρεί, προχωρεί το έθνος. Στον 20^ο αιώνα, έχουμε ήδη παρακολουθήσει την κατάρρευση δύο γερμανικών αυτοκρατοριών, δύο ρωσικών αυτοκρατοριών, της οθωμανικής αυτοκρατορίας, όλων των αποικιοκρατικών αυτοκρατοριών, βρετανικής, γαλλικής, βελγικής, ολλανδικής και πορτογαλικής

Ιωσήφ Στάλιν: Για το εθνικό ζήτημα

- Το «έθνος πριν από όλα είναι μία κοινότητα, μία καθορισμένη κοινότητα ανθρώπων. Η κοινότητα αυτή δεν είναι ούτε από μία ράτσα ούτε από μία φυλή. Για παράδειγμα το σημερινό Ιταλικό έθνος σχηματίστηκε από Ρωμαίους, Γερμανούς, Ετρούσκους, Έλληνες, Άραβες κτλ. Το γαλλικό αποτελέστηκε από Γαλάτες, Ρωμαίους, Βρετόνους, Γερμανούς κτλ. Το ίδιο πρέπει να ειπωθεί για τους Άγγλους, τους Γερμανούς και τους άλλους, που διαμορφώθηκαν σε έθνη από ανθρώπους διαφορετικής ράτσας και φυλής.

Ιωσήφ Στάλιν: Για το εθνικό ζήτημα

- Το έθνος λοιπόν δεν είναι εφήμερο μάζωμα, αλλά μια σταθερή κοινότητα ανθρώπων, όπου η κοινότητα της γλώσσας είναι ένα από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα. Δεν υπάρχει έθνος που να μιλά ταυτόχρονα διαφορετικές γλώσσες, αυτό όμως δε σημαίνει πως δε μπορούν να υπάρξουν δύο έθνη που να μιλούν την ίδια γλώσσα. Οι άγγλοι και οι βορειοαμερικανοί μιλούνε την ίδια γλώσσα κι όμως δεν αποτελούν ένα έθνος.

Ιωσήφ Στάλιν: Για το εθνικό ζήτημα

- Τα έθνη δημιουργήθηκαν σαν αποτέλεσμα διάλυσης της φεουδαρχίας και την εμφάνιση του καπιταλισμού. Με την ανάπτυξη του καπιταλισμού στη Δύση σχηματίστηκαν αυτοτελή εθνικά κράτη, ενώ στην Ανατολική Ευρώπη συγκροτήθηκαν πολυεθνικά κράτη, δηλαδή κράτη που αποτελούνταν από κάμποσες εθνότητες»

Ο Ισοκράτης 436 -338π.Χ. για το έθνος των ελλήνων

- *Τοσοῦτον δ' ἀπολέλοιπεν ἡ πόλις ἡμῶν
περὶ τὸ φρονεῖν καὶ λέγειν τοὺς ἄλλους
ἀνθρώπους, ὥσθ' οἱ ταύτης μαθηταὶ τῶν
ἄλλων διδάσκαλοι γεγόνασι, καὶ τὸ τῶν
Ἑλλήνων ὄνομα πεπτοίηκε μηκέτι τοῦ
γένους ἀλλὰ τῆς διανοίας δοκεῖν εἶναι, καὶ
μᾶλλον Ἑλληνας καλεῖσθαι τοὺς τῆς
παιδείσεως τῆς ἡμετέρας παρά τοὺς
τῆς κοινῆς φύσεως μετέχοντας.*

Ο Ισοκράτης 436 -338π.Χ. για το έθνος των ελλήνων

- «Είναι δε τόσο μεγάλη η απόσταση που χωρίζει την πολιτεία μας από τούς άλλους ανθρώπους ως προς την πνευματική ανάπτυξη και την τέχνη τού λόγου, ώστε οι μαθητές της έχουν γίνει διδάσκαλοι των άλλων και κατόρθωσε ώστε το όνομα των Ελλήνων να είναι σύμβολο όχι πλέον της καταγωγής αλλά της πνευματικής ανυψώσεως, και να ονομάζονται Έλληνες εκείνοι που παίρνουν τη δική μας μόρφωση και όχι αυτοί που έχουν την ίδια καταγωγή».

Λένιν: Για το εθνικό ζήτημα

- «Μπορούμε να σχηματίσουμε μια ιδέα για τις διαστάσεις που πήρε η πορεία της αφομοίωσης των εθνών στις συνθήκες του προχωρημένου καπιταλισμού από τα στοιχεία, για παράδειγμα της μετανάστευσης στις Ηνωμένες Πολιτείες της Βόρειας Αμερικής. Από την Ευρώπη μετανάστευσαν εκεί μέσα σε 10 χρόνια, από το 1891 ως το 1900, 3,7 εκατομμύρια άτομα και σε 9 χρόνια, από το 1901 ως το 1909, 7,2 εκατομμύρια άτομα. Σύμφωνα με την απογραφή του 1900 στις Ενωμένες Πολιτείες ζούσαν πάνω από 10 εκατομμύρια ξένοι.

Λένιν: Για το εθνικό ζήτημα

- Η Πολιτεία της Νέας Υόρκης, όπου σύμφωνα με την ίδια απογραφή ζούσαν πάνω από 78.000 αυστριακοί, 136.000 άγγλοι, 20.000 γάλλοι, 480.000 γερμανοί, 37.000 ούγγροι, 425.000 ιρλανδοί, 182.000 ιταλοί, 70.000 πολωνοί, 136.000 από τη Ρωσία (οι περισσότεροι εβραίοι), 43.000 σουηδοί κτλ. -μοιάζει με μύλο, που αλέθει τις εθνικές διακρίσεις.

Λένιν: Για το εθνικό ζήτημα

- Κι' εκείνο που γίνεται στη Νέα Υόρκη σε μεγάλη, διεθνή κλίμακα, συντελείται και σε *κάθε* μεγάλη πόλη και εργοστασιακό συνοικισμό. Όποιος δεν έχει βαλτώσει μέσα στις εθνικιστικές προλήψεις, δεν μπορεί παρά να βλέπει αυτό το προτσές της αφομοίωσης των εθνών από τον καπιταλισμό σαν μια μεγαλειώδη ιστορική πορεία, που καταστρέφει την εθνική αρτηριοσκλήρωση των διάφορων απομακρυσμένων περιοχών”

Ernest Gellner: Η έννοια του έθνους

- Εάν υποθέσουμε ότι το έθνος ορίζεται με βάση τη γλώσσα, και όσοι μιλούν την ίδια γλώσσα αποτελούν ένα έθνος, είμαστε υποχρεωμένοι να αποδεχθούμε την ισχύ των παρακάτω δεδομένων: ότι αυτή τη στιγμή στην υδρόγειο υπάρχουν γύρω στα 200 περίπου κράτη-έθνη, ότι ταυτοχρόνως υπάρχουν γύρω στις 800 εθνότητες οι οποίες διεκδικούν να γίνουν κράτος-έθνος και ότι παραλλήλως υφίστανται 8.000 δυνητικά κράτη-έθνη, ακριβώς διότι υπάρχουν 8.000 διαφορετικές γλώσσες.

Ερώτημα: Εθνικισμός κοσμοπολιτισμός και η γλωσσική Βαβέλ

1. Αγορά και εθνικό κίνημα
2. Μουζέλης: Εθνικισμός και το κράτος έθνος
3. Ο Λένιν για τις δύο τάσεις στο εθνικό ζήτημα
4. Ο Λένιν για τον εθνικισμό
5. Εθνικισμός: Διαίρει και βασίλευε (Devite et impera) το Σύνθημα των ιμπεριαλιστών
6. Εθνικισμός και κοσμοπολιτισμός
7. Η γλωσσική Βαβέλ των Βαλκανίων
8. Το κεφάλαιο δεν έχει πατρίδα;
9. Ο Λένιν για τα συμφέροντα της πατρίδας

Αγορά και εθνικό κίνημα

- Ας δούμε τώρα πως αναπτύσσεται το εθνικό κίνημα. Το βασικό για την αστική τάξη είναι να πουλά τα εμπορεύματά της ώστε να βγει νικήτρια από τον συναγωνισμό της με τις άλλες κεφαλαιοκρατικές εθνότητες. Η αγορά είναι το πρώτο σχολειό όπου η αστική τάξη διδάσκει τον εθνικισμό

Ο εθνικισμός: Νίκος Μουζέλης

Κράτος έθνος

- Ο εθνικισμός με την στενή έννοια του όρου καθώς όπως και το κράτος-έθνος είναι φαινόμενα που πρωτοπαρουσιάστηκαν κατά τον 18ο-19ο αιώνα.
- Ν. Μουζέλης
- Κράτος-έθνος: *«Είναι η μαζική ένταξη της πλειοψηφίας ενός πληθυσμού σε μια ευρύτερη οικονομική, πολιτική και πολιτιστική αρένα»*

Η αντίληψη του Λένιν για τις δύο τάσεις στο εθνικό ζήτημα

- «Ο αναπτυσσόμενος καπιταλισμός γνωρίζει δύο ιστορικές τάσεις στο εθνικό ζήτημα.
- Η πρώτη: ξύπνημα της εθνικής ζωής και των εθνικών κινημάτων, πάλη ενάντια σε κάθε εθνικό ζυγό, δημιουργία εθνικών κρατών.
- Η δεύτερη: ανάπτυξη και επιταχυνόμενη σύσφιξη των κάθε λογής σχέσεων ανάμεσα στα έθνη, σπάσιμο των εθνικών φραγμών, δημιουργία της διεθνούς ενότητας του κεφαλαίου, της οικονομικής ζωής γενικά, της πολιτικής, της επιστήμης κτλ

Ο Λένιν για τον εθνικισμό

- Ο μαρξισμός είναι ανειρήνευτος απέναντι στον εθνικισμό, ακόμη και στον πιο «δίκαιο», «καθαρούτσικο», ραφιναρισμένο και πολιτισμένο. Ο μαρξισμός προβάλλει στη θέση του κάθε εθνικισμού το διεθνισμό, τη συγχώνευση όλων των εθνών σε μια ανώτερη εθνότητα, που αναπτύσσεται μπρος στα μάτια μας με το κάθε χιλιόμετρο σιδηροδρομικής γραμμής με το κάθε διεθνές τραστ, με την κάθε ένωση των εργατών.

Ο εθνικισμός όπλο στα χέρια των κυρίαρχων τάξεων

- Ο εθνικισμός, χρησιμοποιείται από πολύ παλιά από τις κυρίαρχες τάξεις των αναπτυγμένων καπιταλιστικών χωρών, για τη διευκόλυνση της εκμετάλλευσης των μαζών με το να εξεγείρουν τις εθνικές ομάδες τη μια ενάντια στην άλλη, με το να τις αντιπαραθέτουν στην πολιτική πάλη υποκαθιστώντας τις ταξικές έννοιες με εθνικές.

Ο Λένιν για τον εθνικισμό

- «Μαχόμενος αστικός εθνικισμός που αποκτηνώνει, αποβλακώνει και διαιρεί τους εργάτες, για να τους σύρει στο άρμα της αστικής τάξης -να ποιο είναι το βασικό γεγονός της σύγχρονης πραγματικότητας. Όποιος θέλει να υπηρετεί το προλεταριάτο, έχει χρέος να συνενώνει τους εργάτες όλων των εθνών, παλεύοντας ακλόνητα ενάντια στον αστικό εθνικισμό, και τον «δικό» του και τον ξένο. Όποιος υπερασπίζει το σύνθημα του εθνικού πολιτισμού δεν έχει θέση μέσα στους μαρξιστές, αλλά μέσα στους εθνικιστές μικροαστούς»

Εθνικισμός: Διαίρει και Βασίλευε (Devite et impera) το Σύνθημα των Ιμπεριαλιστών

- Ο εθνικισμός αποσπά την προσοχή των πλατιών μαζών από τα κοινωνικά προβλήματα, και στρέφει την ταξική πάλη στα εθνικά ζητήματα, τα υποτιθέμενα «κοινά» θέματα προλεταριάτου και αστικής τάξης. Η πολιτική του εξερεθισμού του ενός έθνους ενάντια στο άλλο, όχι σπάνια παίρνει τρομαχτικές διαστάσεις, απειλώντας να πνίξει στο αίμα και στα δάκρυα την υπόθεση των εργατών. «Διαίρει και βασίλευε», αυτός είναι ο σκοπός της πολιτικής του εξερεθισμού.

Κομμουνιστικό Μανιφέστο

- «Οι εθνικοί χωρισμοί και οι εθνικές αντιθέσεις ανάμεσα στους λαούς εξαφανίζονται όλο και περισσότερο με την ανάπτυξη της αστικής τάξης, με την ελευθερία του εμπορίου, με την παγκόσμια αγορά, με την ομοιομορφία της βιομηχανικής παραγωγής και των συνθηκών ζωής που αντιστοιχούν σ' αυτήν. Η κυριαρχία του προλεταριάτου θα τους εξαφανίσει ακόμα πιο γρήγορα.

Κομμουνιστικό Μανιφέστο

- Η κοινή δράση του, τουλάχιστον στις πολιτισμένες χώρες, αποτελεί έναν από τους πρώτους όρους της απελευθέρωσής του.
- **Στο βαθμό που θα καταργείται η εκμετάλλευση του ενός ατόμου από το άλλο, θα καταργείται και η εκμετάλλευση του ενός έθνους από το άλλο.** Μαζί με την εξάλειψη της αντίθεσης των τάξεων στο εσωτερικό των εθνών, εξαλείφεται η εχθρική στάση των εθνών μεταξύ τους».

Εθνικισμός και κοσμοπολιτισμός

- Στις ΗΠΑ όλες οι εθνότητες ομιλούν αγγλικά, και ενοποποιούνται κάτω από την ισχυρή σκέπη του δολαρίου. Το ίδιο συμβαίνει και στο Ηνωμένο Βασίλειο, την Γερμανία, την Γαλλία κτλ. Ενώ η μικρή και “ουδέτερη” Ελβετία, με το υψηλότερο κατά κεφαλήν εισόδημα στον κόσμο, δεν φαίνεται να χάνει, αλλά κερδίζει από το γεγονός ότι δεν έχει μία μόνο επίσημη γλώσσα, αλλά ούτε λίγο ούτε πολύ τρεις: τη γερμανική, τη γαλλική και την ιταλική.
- Οι διαφορετικές γλώσσες στην Ελβετία, δεν προκαλούν κανένα μίσος επειδή είναι γλώσσες ελεύθερων και πολιτισμένων εθνών, και δεν επιβάλλονται με αποτροπιαστικά αστυνομικά μέτρα

Η γλωσσική Βαβέλ των Βαλκανίων

- Και ενώ οι ανάγκες της οικονομικής κυκλοφορίας αναγκάζουν πάντα τις εθνότητες που ζουν στο ίδιο κράτος να μαθαίνουν τη γλώσσα της πλειοψηφίας εφ' όσον θέλουν να ζουν μαζί και όσο πιο δημοκρατικά αναπτύσσεται ο καπιταλισμός, τόσο πιο επίμονα οι ανάγκες της οικονομικής κυκλοφορίας σπρώχνουν τις διάφορες εθνότητες στην εκμάθηση της πιο κατάλληλης γλώσσας για τις κοινές εμπορικές σχέσεις, στην βαλκανική συντηρείται η γλωσσική Βαβέλ και ο κατακερματισμός των εθνοτήτων.

Η γλωσσική Βαβέλ των Βαλκανίων

- Ουσιαστικά πρόκειται για την πάλη του διαφωτισμού με τον *ρομαντισμό*, τόσο στο γλωσσικό, όσο και στο πολιτικό επίπεδο. Ο ρομαντισμός ταυτίζεται με τον *τοπικισμό* και ο διαφωτισμός με τον *κοσμοπολιτισμό*. Οι ιμπεριαλιστές ενώ οι ίδιοι δεν έχουν πατρίδα “υποκλίνονται” στις πατρίδες των άλλων, και στους καταπιεσμένους και αδαείς τους αποδίδουν τον *επαρχιωτισμό*.

Η γλωσσική Βαβέλ των Βαλκανίων

- Ο ιμπεριαλιστής πρόεδρος Κλίντον χρησιμοποιεί το ρομαντισμό σαν άλλοθι για να προχωρήσει στην παγκοσμιοποίηση και στον κοσμοπολιτισμό. Διαστρεβλώνοντας τον φιλέλληνα Schelling και την ρήση του “Είμαστε όλοι έλληνες”, κολακεύει τους λαούς της βαλκανικής, και υποδύοντας στην Αθήνα τον έλληνα, στη Σόφια τον βούλγαρο και στο Κόσσοβο τον κοσσοβάρο, για να παραμείνει αμερικάνος κοσμοπολίτης.

Η γλωσσική Βαβέλ των Βαλκανίων

- Οι ιμπεριαλιστικές χώρες περνούν το κατώφλι του 21ου αιώνα μέσω του Διαφωτισμού και τους λαούς της βαλκανικής και των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης τους χαρακτηρίζουν ρομαντικούς και λάτρεις της πατρίδας τους. Οι χώρες του αναπτυγμένου καπιταλισμού επιλέγουν τον διαφωτισμό των Diderot-Montesquieu-Voltaire και το παγκόσμιο πνεύμα, ενώ στους βαλκανικούς λαούς και όχι μόνο, τους ταυτίζουν με τον πατέρα του γερμανικού ρομαντισμού του 18ου αιώνα Herder και το λαϊκό πνεύμα.

Το κεφάλαιο δεν έχει πατρίδα;

- Όταν λοιπόν η αστική τάξη γίνει κυρίαρχη, παύει να εκφράζει τα συμφέροντα όλου του έθνους, όπως συνέβαινε στην εποχή της πάλης ενάντια στη φεουδαρχία. Είναι η περίοδος που συμμαχεί με τον εθνικισμό και το σωβινισμό, και περιορίζεται στα συμφέροντα των εκμεταλλευτών. Πρόκειται για την διαπίστωση του Μαρξ και την ρήση του: «Το κεφάλαιο δεν έχει πατρίδα». Πατρίδα του είναι η διαρκής αναζήτηση του κέρδους.

Κομμουνιστικό Μανιφέστο

«Η ανάγκη να μεγαλώνει ολοένα την πούληση των προϊόντων της, κυνηγά την αστική τάξη πάνω σ' όλη τη γήινη σφαίρα. Είναι υποχρεωμένη να φωλιάζει παντού, να εγκαθίσταται παντού, να αποκαθιστά παντού σχέσεις [...] Με την εκμετάλλευση της παγκόσμιας αγοράς, η αστική τάξη διαμορφώνει κοσμοπολίτικα την παραγωγή και την κατανάλωση όλων των χωρών

Κομμουνιστικό Μανιφέστο

- Προς μεγάλη λύπη των αντιδραστικών, αφαίρεσε το εθνικό έδαφος κάτω από τα πόδια της βιομηχανίας. Εκμηδενίστηκαν κι εξακολουθούν καθημερινά να εκμηδενίζονται οι παμπάλαιες εθνικές βιομηχανίες [...] Στη θέση της παλιάς τοπικής και εθνικής αυτάρκειας και αποκλειστικότητας, μπαίνει μια ολόπλευρη συναλλαγή, μια ολόπλευρη αλληλοεξάρτηση των εθνών [...] Η εθνική μονομέρεια και ο εθνικός περιορισμός γίνονται όλο και πιο αδύνατα»

Κομμουνιστικό Μανιφέστο

- Εξάλλου οι φτηνές τιμές των εμπορευμάτων της αστικής τάξης, «είναι το βαρύ πυροβολικό που γκρεμίζει όλα τα σινικά τείχη, και που αναγκάζει να συνθηκολογήσει ακόμα και το πιο σκληροτράχηλο μίσος των βαρβάρων ενάντια στους ξένους. Αναγκάζει όλα τα έθνη να δεχτούν τον αστικό τρόπο παραγωγής, αν δε θέλουν να χαθούν

Ο Λένιν για τα συμφέροντα της πατρίδας

- «Με άλλα λόγια «Το κεφάλαιο θέτει τη διαφύλαξη της συμμαχίας των καπιταλιστών όλων των χωρών ενάντια στους εργαζόμενους πάνω από τα συμφέροντα της πατρίδας, του λαού και από οτιδήποτε άλλο»

Ερώτημα: Η προοπτική ομοσπονδοποίησης της Ευρώπης και το μέλλον του κράτους-έθνους

1. Η θέση της Γερμανίας για μια ομοσπονδιακή Ευρώπη
2. Η άρνηση της Γαλλίας για μια Ομοσπονδιακή Ευρώπη
3. Η άρνηση της Γαλλίας και της Βρετανίας για μια Ομοσπονδιακή Ευρώπη
4. Το ομοσπονδιακό σύστημα διοίκησης και το συγκεντρωτικό
5. Τελικά υποχωρεί το Έθνος υπέρ της Ομοσπονδίας;
6. Το Συνταγματικό Δικαστήριο της Γερμανίας για το μέλλον του κράτους-έθνους
7. Klaus Busch: Για το ξεπέραςμα του εθνικού κράτους
8. Ευρώπη των Πατρίδων ή Ευρώπη των Περιφερειών

Ερώτημα: Η προοπτική ομοσπονδοποίησης της Ευρώπης και το μέλλον του κράτους-έθνους

1. Ο φεντεραλισμός της Γερμανίας
2. Ο Λένιν για το συγκεντρωτισμό και την ομοσπονδία
3. Μπορεί να ξεπεραστεί το έθνος-κράτος;

Η θέση της Γερμανίας για μια ομοσπονδιακή Ευρώπη

- Ο υπουργός της Γερμανίας Γιόσκα Φίσερ στις 12 Μαΐου του 2000 στο πανεπιστήμιο Χούμπολντ του Βερολίνου πρότεινε την ίδρυση μίας Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας, με δικό της Σύνταγμα, Κυβέρνηση και Κοινοβουλίου

Η άρνηση της Γαλλίας για μια Ομοσπονδιακή Ευρώπη

- Η Γαλλία υποστηρίζει την «ενισχυμένη συνεργασία» και την «πρωτοπορία» ορισμένων προηγμένων κρατών σε επιμέρους θέματα, και αφήνοντας άλλα στην δεύτερη ταχύτητα.
- Ο Σιράκ απέρριψε την ομοσπονδοποίηση της Ευρώπης, και υποστήριξε τον σχηματισμό ενός «πρωτοπόρου πυρήνα» εθνικών κρατών.

Η άρνηση της Βρετανίας για μια Ομοσπονδιακή Ευρώπη

- Ο Βρετανός πρωθυπουργός, απέρριψε αναφανδόν, το σχέδιο της ευρωπαϊκής ομοσπονδίας που πρότεινε ο γερμανός υπουργός Εξωτερικών Γιόσκα Φίσερ, για να μην τεθεί η ίδια στο περιθώριο των εξελίξεων τονίζοντας υποκριτικά ότι «η Βρετανία δεν πρόκειται να αποδεχθεί μια Ευρωπαϊκή Ένωση δύο ταχυτήτων»

Το ομοσπονδιακό σύστημα διοίκησης και το συγκεντρωτικό

- Την ομοσπονδοποίηση των μικρών αλλά διαφορετικών εθνών πολύ πιο πριν από τους Γερμανούς εθνικιστές, την «ονειρεύτηκαν» ο Μοντεσκιέ και οι Γιρονδίνοι στην Γαλλία, αλλά ως απάντηση στον υπέρμετρο συγκεντρωτισμό που παρατηρήθηκε τότε στα πλαίσια συγκρότησης των μεγάλων εθνικών κρατών.

Γιρονδίνοι-Ορεινοί

- Οι Γιρονδίνοι ήταν σημαντική πολιτική ομάδα, που δημιουργήθηκε πριν από τη [Γαλλική Επανάσταση](#) και έδρασε κατά τη διάρκειά της. Ονομάστηκαν Γιρονδίνοι από ένα νόμο που ψηφίστηκε στην πόλη [Γιρόνδη](#)
- Απέτυχαν να αντισταθούν στην έφοδο των «Αβράκωτων», της λαϊκής μάζας, οι οποίοι ήταν υποκινημένοι από το Ροβεσπιέρο και τους «Ορεινούς» (Ιακωβίνους), που αποτελούσαν το δεύτερο πιο ισχυρό κόμμα της επαναστατημένης Γαλλίας.

Τελικά υποχωρεί το Έθνος υπέρ της Ομοσπονδίας;

- Παρά τις διακηρυγμένες απόψεις περί υποχώρησης του κράτους-έθνους, τα έθνη προβάλλουν κατά τρόπο επιβλητικό. Και αυτό το οποίο επιχειρείται, ιδιαίτερα από την πλευρά των οικονομικά και πολιτικά ισχυρών εθνικών κρατών, είναι η επιβολή των θελήσεων τους πάνω στα αδύναμα και ανίσχυρα κράτη, τα οποία με τη σειρά τους αντιστέκονται με όσα μέσα διαθέτουν για να διατηρήσουν την εθνική τους ταυτότητα.

Τελικά προχωρεί το Έθνος υπέρ της Ομοσπονδίας;

- Αυτό φαίνεται πολύ καθαρά από την πολιτική συμπεριφορά της ενωμένης Γερμανίας η οποία, από την μια εμφανίζεται ως ακραία οπαδός του φεντεραλισμού στην Ευρώπη, και από την άλλη, σπεύδει να κατοχυρώσει τα γερμανικά εθνικά συμφέροντα στην Κοινότητα.

Το Συνταγματικό Δικαστήριο της Γερμανίας για το μέλλον του κράτους-έθνους

- Προς σε αυτή την κατεύθυνση κινήθηκε και η απόφαση του ομοσπονδιακού συνταγματικού δικαστηρίου της χώρας αυτής σχετικά με την Συνθήκη του Maastricht στις 12.10.1992 τονίζοντας ότι:
- «Η Συνθήκη της Ένωσης αιτιολογεί μια ένωση κρατών για την υλοποίηση μιας όλο και στενότερης ένωσης των -κρατικών οργανωμένων- λαών της Ευρώπης, και όχι ένα κράτος που βασίζεται σε ένα ευρωπαϊκό κράτος-λαό»

Klaus Busch: Για το ξεπέρασμα του εθνικού κράτους

- Είναι δυνατή η υπέρβαση του έθνους-κράτους;
- Ο Klaus Busch τονίζει:
- «Η υπέρβαση του εθνικού κράτους στη σημερινή Ευρώπη προσκρούει σε οικονομικά και πολιτικά όρια: εάν κάποιο σχέδιο που αποβλέπει στην προώθηση της ενοποίησης προσπαθήσει να τα ξεπεράσει είναι καταδικασμένο σε αποτυχία»

Ευρώπη των Πατρίδων ή Ευρώπη των Περιφερειών

- Η ομοσπονδιοποίηση της γηραιάς Ηπείρου προσκρούει στα γεγονότα που ακολούθησαν την ανατροπή των σοσιαλιστικών χωρών της Ανατολικής Ευρώπης. Η ελβετοποίηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω της φεντεραλιστικής εκδοχής της *Ευρώπης των Περιφερειών* προσκρούει στο σύνθημα της *Ευρώπης των Πατρίδων*.

Ο φεντεραλισμός της Γερμανίας

- Η Γερμανία διακηρύσσει υποκριτικά τη φεντεραλιστική οργάνωση της Ευρώπης, με τελικό σκοπό την άνιση Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και την κυριαρχία του δικού τους έθνους πάνω στα άλλα ευρωπαϊκά εθνικά κράτη

Ο Λένιν για το συγκεντρωτισμό και την ομοσπονδία

- «Οι μαρξιστές, φυσικά, κρατούν εχθρική στάση απέναντι στην ομοσπονδία και την αποκέντρωση για τον απλούστατο λόγο ότι ο καπιταλισμός απαιτεί για την ανάπτυξή του όσο το δυνατό πιο μεγάλα και όσο το δυνατό πιο συγκεντρωτικά κράτη. Στην περίπτωση που οι υπόλοιποι όροι θα είναι ίσοι, το συνειδητό προλεταριάτο θα υποστηρίζει πάντα ένα πιο μεγάλο κράτος. Θα πολεμάει πάντα το μεσαιωνικό τοπικισμό, θα χαιρετίζει πάντα την όσο το δυνατό πιο στενή οικονομική ένωση μεγάλων εδαφών όπου μπορεί ν' αναπτυχθεί πλατιά η πάλη του προλεταριάτου ενάντια στην αστική τάξη»

Ο Λένιν για το συγκεντρωτισμό και την ομοσπονδία

- Τέτοιες προλήψεις οι οποίες βρίσκουν μεγάλη απήχηση στη μικροαστική διάνοηση, «πως τάχα η ομοσπονδιακή δημοκρατία σημαίνει οπωσδήποτε περισσότερες ελευθερίες από τη συγκεντρωτική, αυτό δεν είναι σωστό. Τα γεγονότα που αναφέρει ο Ενγκελς για τη συγκεντρωτική Γαλλική Δημοκρατία του 1792 - 1798 και την ομοσπονδιακή ελβετική, το διαψεύδουν. Στην πραγματικότητα περισσότερες ελευθερίες έδινε η συγκεντρωτική δημοκρατία, παρά η ομοσπονδιακή. Ή με άλλα λόγια: την πιο μεγάλη τοπική, περιφερειακή κτλ. ελευθερία, που είναι γνωστή στην ιστορία, την έδωσε η συγκεντρωτική και όχι η ομοσπονδιακή δημοκρατία

Ο Λένιν για το συγκεντρωτισμό και την ομοσπονδία

- Και ο Λένιν συμπληρώνει: «Εμείς πρέπει να είμαστε συγκεντρωτιστές, υπάρχουν όμως στιγμές που το καθήκον αυτό μετατοπίζεται στις επαρχίες, εμείς πρέπει να επιτρέψουμε το μέγιστο όριο τοπικής πρωτοβουλίας»

Μπορεί να ξεπεραστεί το έθνος-κράτος;

- Η συζήτηση διεξάγεται λοιπόν πάνω στην πιθανότητα υποχώρησης, μέσα στον 21ο αιώνα, της σημασίας των εθνών, χάρη στην ανάπτυξη μιας άλλης ενότητας, δηλαδή της περιφέρειας. Αναφερόμαστε στο μέλλον του κράτους-έθνους σε ένα από τα πιο δύσκολα προβλήματα που έχει να αντιμετωπίσει η ανθρωπότητα.

Μπορεί να ξεπεραστεί το έθνος-κράτος;

- Το κράτος-έθνος δε θα αποσυρθεί όσο το κεφαλαιοκρατικό σύστημα κοινωνικής αναπαραγωγής εξακολουθεί να κυριαρχεί στον κόσμο. Κάτι τέτοιο αποτελεί μια διακήρυξη μια ουτοπία.
- Η οριστική εξάλειψη του εθνικού κινήματος είναι δυνατή μονάχα με την πτώση της αστικής τάξης.

Κεφάλαιο έβδομο

Ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική

- 7. 1. Κρατικός παρεμβατισμός και περιφερειακή πολιτική
- 7. 2. Οι περιφερειακές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι τρεις νέοι Στόχοι
- 7. 3. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Ταμείο Συνοχής
 - 7. 3. 1. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)
 - 7. 3. 2. Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)
 - 7. 3. 3. Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ)
 - 7. 3. 4. Το Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ)
 - 7. 3. 5. Το Ταμείο Συνοχής
- 7. 4. Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης και το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ)

Ερώτημα: Ο κρατικός παρεμβατισμός και η Περιφερειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. Ο Κέυνς και η κρατική παρέμβαση (Κεϋνσιανισμός)
2. Περιφερειακή Οικονομική Πολιτική
3. Ο νόμος του Wagner και η επέκταση του κρατικού τομέα
4. Κρατικομονοπωλιακός καπιταλισμός και αποκέντρωση
5. Δημόσιο ή ιδιωτικό. Περισσότερο ή λιγότερο κράτος
6. Τελικά περιορίζεται ο ρόλος του κράτους; Keynes ή Friedman
7. Κλασική οικονομική θεωρία και κεϋνσιανισμός
8. Μαρξισμός και κεϋνσιανισμός

Τζον Μείναρντ Κέυνς και κρατική παρέμβαση (Κεϋνσιανισμός)

- **1. Κρατικός παρεμβατισμός και περιφερειακή πολιτική**
- Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο παρατηρείται διεθνώς μια εκτεταμένη οικονομική δραστηριότητα του κράτους σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής.
- ***Τζον Μείναρντ Κέυνς***
- **Οικονομολόγος (1883-1946)**
- Γόνος μεγαλοαστικής αγγλικής οικογένειας του 19ου αιώνα, με πατέρα έναν γνωστό οικονομολόγο και καθηγητή του Πανεπιστημίου του Κέμπριτζ και μητέρα κόρη υπουργού της εποχής

Τζον Μείναρντ Κέυνς

Οικονομολόγος (1883-1946)

- Γεννήθηκε το 1883 και μεγάλωσε στους κύκλους της ακαδημαϊκής και οικονομικής ελίτ της εποχής του. Φυσικό επακόλουθο ήταν να φοιτήσει στα καλύτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα της Αγγλίας, όπως το Κέμπριτζ. Εκεί ο προικισμένος νεαρός αρίστευσε τόσο στον τομέα των μαθηματικών και οικονομικών όσο και στις κλασικές σπουδές του.
- Οι κεϋνσιανές πολιτικές καθιερώνονται σ' ολόκληρο τον τότε δυτικό κόσμο.

Τζον Μείναρντ Κέυνς

Οικονομολόγος (1883-1946)

- Είναι η περίοδος που ο κεϋνσιανισμός συγκρούεται με τον φιλελευθερισμό και την ανεξέλεγκτη δράση των νόμων της αγοράς.
- Στις ΗΠΑ ο πρόεδρος Φραγκλίνος Ρούσβελτ το 1933 με θεωρητικό του μέντορα τον Κέυνς ανήγγειλε το New Deal, μια ριζοσπαστική πολιτική που οδήγησε την αμερικανική οικονομία σε ανάκαμψη και όχι μόνο.

Κεϋνσιανισμός: Κρατική ρύθμιση

- Από τον Κέυνς έχει πάρει το όνομά της η Κεϋνσιανή ρύθμιση, δηλαδή η αναδιανομή μέρους των κερδών του κεφαλαίου στις κατώτερες τάξεις, με τη μορφή κοινωνικών και άλλων παροχών, προκειμένου να αποφεύγεται η κοινωνική δυσарέσκεια και οι αναταραχές. Ας σημειωθεί όμως ότι μια τέτοια ρύθμιση δεν ήταν ποτέ στόχος του ίδιου του Κέυνς.
- Ο Κέυνς πρότεινε την **άνοδο των δημοσίων δαπανών σε περιόδους κρίσεων** για να καλύψουν μέρος του ελλείμματος ζήτησης που υπό προϋποθέσεις μπορεί να οδηγήσει την οικονομία μακριά από μια θέση ισορροπίας πλήρους απασχόλησης.

Κεϋνσιανισμός: Κρατική ρύθμιση

- Οι δημόσιες δαπάνες μπορεί να ξοδεύονται ως επιδόματα ανεργίας κτλ., αλλά ο κύριος στόχος δεν είναι η αναδιανομή αλλά η επανόρθωση της ισορροπίας. Μάλιστα η **αύξηση της φορολογίας σε περιόδους κρίσης είναι πλήρως αντίθετη στη νοοτροπία του Κέυνς** ο οποίος ζητά **αύξηση των ελλειμμάτων** στις κρίσεις, τα οποία χρηματοδοτούνται από πλεονάσματα στις καλύτερες εποχές.

Περιφερειακή Οικονομική Πολιτική

- Περιλαμβάνει: «Όλες τις παρεμβάσεις του κράτους που αποσκοπούν στη βελτίωση της γεωγραφικής κατανομής των οικονομικών δραστηριοτήτων. Η περιφερειακή πολιτική προσπαθεί να διορθώσει ορισμένες χωρικές συνέπειες της ελεύθερης οικονομίας της αγοράς για να επιτύχει δύο αλληλοσχετιζόμενους αντικειμενικούς σκοπούς: Την οικονομική ανάπτυξη και τη βελτίωση της κοινωνικής διανομής».

Ο νόμος του Wagner και η επέκταση του κρατικού τομέα

- Η υπέρμετρη διόγκωση του κρατικού τομέα της οικονομίας είναι αντικειμενικό φαινόμενο το οποίο δεν μπορεί να ανακοπεί παρά τις διακηρύξεις περί του αντιθέτου.
- Υπακούει σε αμετάβλητους οικονομικούς νόμους του καπιταλισμού τρόπου παραγωγής. Πρόκειται για τον γνωστό “νόμο του Wagner” ο οποίος στην αρχή του 20^{ου} αιώνα διατύπωσε το νόμο «της αύξουσας επέκτασης της οικονομικής δράσης του δημοσίου τομέα»

Ο νόμος του Wagner και η επέκταση του κρατικού τομέα

- «Μακροχρονίως οι δημόσιες δαπάνες σε κάθε κοινωνία αυξάνονται με πιο γρήγορο ρυθμό από την αύξηση του εθνικού προϊόντος της.
- Έτσι, στις ΗΠΑ το ποσοστό συμμετοχής των δημόσιων δαπανών στο ακαθάριστο εθνικό προϊόν από 7,3% το 1902 αυξήθηκε σε 17% το 1940 και σε 33% το 1970. Στην Αγγλία το ποσοστό συμμετοχής των δημόσιων δαπανών στο ακαθάριστο εθνικό προϊόν ανέβηκε από 14% το 1900 σε 29% το 1938 και σε 48% το 1970. Και στην Ελλάδα το ποσοστό συμμετοχής των δημόσιων δαπανών στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν ανέβηκε από 21% το 1948 σε 28% το 1976»

Ο νόμος του Wagner και η επέκταση του κρατικού τομέα

- Που οφείλεται η αύξηση του δημόσιου τομέα της οικονομίας;
- Ο Wagner κατέληξε στο γενικό συμπέρασμα «ότι η αύξηση του σχετικού ύψους των δημόσιων δαπανών προκύπτει από την επέκταση της οικονομικής δράσης του κράτους. Η επέκταση αυτή είναι κατά τον Wagner αποτέλεσμα της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και προόδου».

Κρατικομονοπωλιακός καπιταλισμός και αποκέντρωση

- Όσο δε αναπτύσσεται ο κρατικομονοπωλιακός τρόπος ρύθμισης της οικονομίας, όλο και περισσότερες αρμοδιότητες και πόροι μεταβιβάζονται στην τοπική και περιφερειακή αυτοδιοίκηση.
- Το κράτος διογκώνεται, και ταυτόχρονα αναβαθμίζεται ο ρόλος των αποκεντρωμένων οργάνων του, με αποτέλεσμα η κεντρική κυβέρνηση απερίσπαστη πια επιδίδεται στα μεγάλα καθήκοντά της που δεν είναι άλλα από την εξωτερική πολιτική και την άμυνα.

Δημόσιο ή ιδιωτικό

- Αιχμή του δόρατος της «σύγχρονης» αυτής διεθνής τάσης είναι το δημόσιο και όχι το ιδιωτικό. Φορέας υλοποίησης είναι το κράτος και όχι οι επιχειρηματίες. Την κούρσα της διεθνοποίησης στην παγκόσμια κονίστρα, την οδηγεί το κράτος ως συλλογικός καπιταλιστής, στο όνομα των ξεχωριστών εξατομικευμένων κεφαλαιοκρατών, και όχι οι ξεχωριστοί επιχειρηματίες.

Περισσότερο ή λιγότερο κράτος Adam Smith ή Keynes

- Και ενώ το κράτος συνεχίζει να διογκώνεται και να αυξάνει η σημασία του στην εθνική οικονομία, τελευταία φαίνεται να αμφισβητείται. Φρέσκος αέρας στην οικονομία και την πολιτική είναι ο άκρατος φιλελευθερισμός του Adam Smith.
- Η “σύγχρονη” τάση του αναπαλαιωμένου φιλελευθερισμού μπορεί να διατυπωθεί στη φόρμουλα: το κεφάλαιο να σπεύδει παντού και πάντα αντλώντας μόνο κέρδη, και το κράτος να έρχεται αρωγός καλύπτοντας τις ζημιές του κεφαλαίου. Τα δύο μέρη φαίνεται να έχουν συνάψει μια «λεόντειο εταιρία», προς όφελος του κεφαλαίου.

Τελικά περιορίζεται ο ρόλος του κράτους;

- Στο πλαίσιο του νεοφιλελευθερισμού, ενώ διακηρύσσεται και μάλιστα σε υψηλούς τόνους, η σταδιακή αποχώρηση του κράτους από την σφαίρα της οικονομικής ζωής, η οικονομική πραγματικότητα διαγράφεται τελείως διαφορετική. Το κράτος δεν περιορίζεται, αντίθετα αυξάνεται, τόσο ο οικονομικός του ρόλος, όσο και ο επιτελικός του χαρακτήρας ως συλλογικού καπιταλιστή για την διαχείριση και την υπέρβαση των οικονομικών κρίσεων

Keynes ή Friedman

- Η παγκοσμιοποίηση όμως έκανε τις διαφορές ανάμεσα σε κεϋνσιανούς και φιλελεύθερους οικονομολόγους πολύ δυσδιάκριτες. Είτε με Keynes, είτε με Friedman, που υποτίθεται ότι είναι ο αντίποδάς του, παραμένει η ιδέα της κρατικής παρέμβασης, σε εθνικό και διακρατικό επίπεδο, με έναν και μόνο στόχο:
- να ικανοποιείται το αίτημα των πολυεθνικών επιχειρήσεων για υψηλά κέρδη.

Keynes

- “δίνω κυριαρχική έμφαση στην αύξηση της εθνικής αγοραστικής δαπάνης, που προκαλούν οι κρατικές δαπάνες οι οποίες χρηματοδοτούνται με δάνεια”, σημείωνε ο φιλόσοφος από το πανεπιστήμιο του Κέμπριτζ.
- Βασικό μέλημα του κράτους στην οικονομία πρέπει να είναι η ενίσχυση της ενεργούς ζήτησης, “δημόσιες δαπάνες, ακόμη και να ανοίγονται άχρηστες τρύπες”, ήταν η προκλητική πρόταση του Κέυνς.

Keynes και κράτος νυχτοφύλακας
«**Laissez faire et laissez passer**» («Let do and let pass»)

- Ο Κέυνς μελετώντας την εξέλιξη της καπιταλιστικής οικονομίας κατά την διάρκεια του μεσοπολέμου, κατέληξε στο συμπέρασμα, ότι ο φιλελευθερισμός του **laissez faire** και του κράτους νυχτοφύλακα δεν μπορούσε να ανταποκριθεί στο συγκεκριμένο επίπεδο ανάπτυξης του καπιταλισμού, και πρότεινε για την σωτηρία του συστήματος την παρέμβαση του κράτους στην οικονομία κυρίως με μέτρα πολιτικής που θα τονώνουν την ζήτηση.

Κλασική οικονομική θεωρία και κεϋνσιανισμός

- Η κλασική οικονομική θεωρία δέχτηκε από τους κεϋνσιανούς μια ανελέητη κριτική, ιδιαίτερα στο θέμα των γενεσιουργών αιτιών της κρίσης, χωρίς όμως να κατορθώσει να τους φέρει κοντά στους μαρξιστές, όπως τουλάχιστον επαίρονται οι εχθροί του Κέυνς.

Μαρξισμός και κεϋνσιανισμός

- Κατά τους μαρξιστές η οικονομία της αγοράς οδηγεί σε ανισορροπία του κεφαλαιοκρατικού συστήματος
- Ο Κέυνς προτείνει όχι την ανατροπή του καπιταλισμού αλλά την θεραπεία του.
- Στην εποχή μας το οξύμωρο του όλου σχήματος έγκειται στο γεγονός ότι ο κεϋνσιανισμός αμφισβητείται όχι πια από τους μαρξιστές αλλά από υποστηρικτές του καπιταλισμού, τον οποίο θέλησε να θεραπεύσει ο Κέυνς.
- Ο νεοφιλελευθερισμός στο βωμό του άμετρου κέρδους θέτει ο ίδιος τον καπιταλισμό σε μελλοντικές περιπέτειες.

Ερώτημα: Η Περιφερειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι τρεις νέοι Στόχοι τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής

- Η Περιφερειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Η εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Πολιτικής
- Οι τρεις νέοι στόχοι της Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Πολιτικής
- Τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Το Ταμείο Συνοχής
- Τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ)
- Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης (ΚΠΣ) και το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ)
- Αξιολόγηση των ΚΠΣ και του ΕΣΠΑ

Η Περιφερειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Η περιφερειακή οικονομική πολιτική της Κοινότητας είναι σχετικά μία από τις νέες πολιτικές της.
- Στις ιδρυτικές Συνθήκες της Ρώμης για την δημιουργία της τότε Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, δεν προβλέπονταν η περιφερειακή διάσταση της ανάπτυξης και η μείωση των διαπεριφερειακών και ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων.

Η ίδρυση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης

- Η πολιτική αυτή υιοθετήθηκε επίσημα από την Ένωση πολλά χρόνια αργότερα. Χρειάστηκε να περάσουν περίπου 20 χρόνια, ώστε η Ένωση να αναλάβει δράση για την εξισορρόπηση των περιφερειακών ανισοτήτων, με την ίδρυση το 1975 του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ). Κατ' αυτό τον τρόπο δόθηκε η εκκίνηση της κοινοτικής περιφερειακής πολιτικής.

Η εξέλιξη της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής

- Στο διάστημα από το 1975 έως το 1985 σημαντικοί σταθμοί στην Περιφερειακή Πολιτική της Κοινότητας αποτελούν:
- 1975 - η ίδρυση του ΕΤΠΑ
- 1979 -η πρώτη τροποποίηση του ΕΤΠΑ
- 1984 -η συνολική αναμόρφωση του ΕΤΠΑ
- 1985 Τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ)
- Η περιφερειακή πολιτική της Κοινότητας ουσιαστικά θεσμοθετείται με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (ΕΕΠ) η οποία ετέθη σε ισχύ το 1987.
- Με την ΕΕΠ η περιφερειακή πολιτική προβλέπεται ρητά στο Κεφάλαιο με τον τίτλο *“οικονομική και κοινωνική συνοχή”*. Έκτοτε η περιφερειακή πολιτική καθιερώνεται ως *“κοινοτική”* πολιτική και αποκτά κεντρική θέση μεταξύ των πολιτικών της Κοινότητας.

Ο στόχος 1

- Στοχεύει στην προώθηση της ανάπτυξης και της διαρθρωτικής προσαρμογής των αναπτυξιακά καθυστερημένων περιφερειών.
- Επιλέξιμες περιφέρειες και περιοχές είναι, όλες εκείνες των οποίων το ΑΕΠ ορίζεται κάτω από το 75% του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Το 69,7% του συνολικού προϋπολογισμού των Διαρθρωτικών Ταμείων κατευθύνεται στο Στόχο 1.

Ο στόχος 1

- Οι επενδύσεις του Στόχου 1 χρηματοδοτούνται από:
- Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)
- Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)
- Το Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ)
- Και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ), Τμήμα Προσανατολισμού.

Στόχος 2

- Στοχεύει στη στήριξη της οικονομικής και κοινωνικής ανασυγκρότησης εκείνων των περιφερειών, οι οποίες αντιμετωπίζουν διαρθρωτικά προβλήματα.
- Πρόκειται για περιοχές, οι οποίες βρίσκονται υπό κοινωνικοοικονομική μεταλλαγή στους τομείς της βιομηχανίας και των υπηρεσιών, φθίνουσες αγροτικές περιοχές, αστικές περιοχές, οι οποίες αντιμετωπίζουν προβλήματα και περιοχές, οι οποίες βρίσκονται σε κρίση και εξαρτώνται από την αλιεία.

Στόχος 2

- Ο συνολικός πληθυσμός των εν λόγω περιοχών δεν πρέπει να υπερβαίνει το 18% του πληθυσμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Το 11,5% του συνολικού προϋπολογισμού των Διαρθρωτικών Ταμείων κατευθύνεται στο Στόχο 2.
- Οι επενδύσεις του Στόχου 2 χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ, καθώς και από το ΕΓΤΠΕ Τμήμα Εγγυήσεων για τις αγροτικές περιφέρειες.

Στόχος 3

- Στηρίζει την προσαρμογή και τον εκσυγχρονισμό των πολιτικών και συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης.
- Οι περιοχές τις οποίες αφορούν οι χρηματοδοτήσεις βάσει του Στόχου 3 είναι εκείνες, οι οποίες δεν καλύπτονται από το Στόχο 1.
- Το 12,3% του συνολικού προϋπολογισμού των Διαρθρωτικών Ταμείων κατευθύνεται στο Στόχο 3.

Στόχος 3

- Οι επενδύσεις του Στόχου 3 χρηματοδοτούνται μόνο από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), το οποίο είναι το κύριο χρηματοδοτικό μέσο σε επίπεδο ΕΕ για την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων, σε όλη την επικράτεια της Ένωσης και για όλους τους πρωταρχικούς στόχους των Διαρθρωτικών Ταμείων.

Τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Η Ευρωπαϊκή Ένωση ασκεί την περιφερειακή της πολιτική μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων τα οποία είναι πέντε
 1. Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)
 2. Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)
 3. Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (FEOGA)
 4. Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας
 5. Το Ταμείο Συνοχής της Ένωσης που ιδρύθηκε το 1993.

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)

- Το ΕΤΠΑ δημιουργήθηκε το 1975 για τη χρηματοδοτική υποστήριξη των προγραμμάτων περιφερειακής ανάπτυξης υπέρ των μειονεκτικών περιφερειών.
- Στόχος του είναι να συμβάλλει στη μείωση των κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών της Ένωσης.
- Ο κυριότερος ρόλος του είναι η προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω των ενεργειών που αποβλέπουν στη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ περιφερειών ή κοινωνικών ομάδων.

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)

Οι πόροι του ΕΤΠΑ κατανέμονται σε ορισμένες μειονεκτικές περιφέρειες, σύμφωνα με τους Στόχους προτεραιότητας 1 και 2 των Διαρθρωτικών Ταμείων. Η χρηματοδοτική ενίσχυση που προέρχεται από το ΕΤΠΑ προορίζεται κυρίως για:

Την υποστήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

Την προώθηση των παραγωγικών επενδύσεων

Τη βελτίωση των διαρθρώσεων

Την ενίσχυση της τοπικής ανάπτυξης και των υποδομών

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)

- Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) θεσμοθετήθηκε το 1960
- Είναι το βασικό μέσο της κοινωνικής κοινοτικής πολιτικής.
- Παρέχει χρηματοδοτικές ενισχύσεις για την επαγγελματική κατάρτιση, επανεκπαίδευση και δημιουργία θέσεων απασχόλησης στο πλαίσιο του Στόχου 3 αλλά και στα πλαίσια των Στόχων 1 και 2 των Διαρθρωτικών Ταμείων.
- Η ενίσχυση του ΕΚΤ επικεντρώνεται ιδιαίτερα στους νέους άνεργους, τους άνεργους μακράς διάρκειας, στις μειονεκτούσες κοινωνικά ομάδες και τις γυναίκες.

Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ)

- Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ), Τμήμα Προσανατολισμού, ιδρύθηκε το 1962, ενώ η διάκριση των τμημάτων σε «εγγυήσεις» και «προσανατολισμό» χρονολογείται από το 1964.
- Το ΕΓΤΠΕ είναι το χρηματοδοτικό μέσο της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης που αποτελεί το δεύτερο πυλώνα της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής.
- Χρηματοδοτεί τις ενέργειες ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών στο σύνολο της επικράτειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ)

- Το ΕΓΤΠΕ συνιστούν δύο τμήματα
- Το ΕΓΤΠΕ-τμήμα Προσανατολισμού υποστηρίζει τα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης στις επιλέξιμες περιοχές του Στόχου 1.
- Το ΕΓΤΠΕ-τμήμα Εγγυήσεων παρεμβαίνει στις άλλες περιοχές. Η Γενική Διεύθυνση Γεωργίας της Επιτροπής διαχειρίζεται τις πιστώσεις του ΕΓΤΠΕ.

Το Χρηματοδοτικό Μέσο

Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ)

- Το Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ) ιδρύθηκε το 1993. Το ΧΜΠΑ παρεμβαίνει στο σύνολο των παράκτιων περιοχών (μέσω των προγραμμάτων του Στόχου 1 ή των εθνικών προγραμμάτων εκτός του Στόχου 1)
- Με στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των διαρθρώσεων της αλιείας και την ανάπτυξη των εμπορικών βιώσιμων επιχειρήσεων, προσπαθώντας να διατηρήσει την ισορροπία μεταξύ της αλιευτικής ικανότητας και των διαθέσιμων πόρων.

Το Ταμείο Συνοχής

- Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων τα οποία δημιούργησε η είσοδος του ευρώ, αλλά και για να ενισχυθεί η διαρθρωτική πολιτική της κοινότητας, το 1993 με τη Συνθήκη του Maastricht (άρθρο 130Δ) ιδρύθηκε το Ταμείο Συνοχής και αποσκοπεί στην ενδυνάμωση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.

Το Ταμείο Συνοχής

Χρηματοδοτεί τις λιγότερο ευημερούσες χώρες-μέλη για να εισέλθουν στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση.

Το Ταμείο αυτό προορίζεται για τις χώρες εκείνες των οποίων το ΑΕΠ ανά κάτοικο είναι μικρότερο από το 90% του κοινοτικού μέσου όρου.

Αρχικά αφορούσε τις τότε χώρες της κοινοτικής συνοχής (Ελλάδα, Ισπανία, Πορτογαλία και Ιρλανδία) και με την τελευταία διεύρυνση, αφορά όλες τις Χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (ΧΚΑΕ).

Το Ταμείο Συνοχής

- Το Ταμείο Συνοχής χρηματοδοτεί επενδύσεις μόνο στους τομείς:
- Α. Του περιβάλλοντος
- Β Των υποδομών και των μεταφορών.
- Επίσης, προβλέπεται ισορροπία μεταξύ της χρηματοδότησης έργων σχετιζόμενων με υποδομές μεταφορών και της χρηματοδότησης που αφορά περιβαλλοντικά έργα.
- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έβαλε ως στόχο κατανομή 50:50 για τις δύο αυτές κατηγορίες.

Το Ταμείο Συνοχής

- Η χορηγούμενη από το Ταμείο Συνοχής βοήθεια υπόκειται σε όρους.
- Τα δικαιούχα κράτη-μέλη οφείλουν να τηρούν πρόγραμμα οικονομικής σύγκλισης.
- Στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να προειδοποιήσει το Συμβούλιο εάν ένα κράτος-μέλος δεν τηρεί το πρόγραμμα σύγκλισης.

Το Ταμείο Συνοχής

- Ένα υπέρμετρο δημόσιο έλλειμμα μπορεί να προκαλέσει ανάκληση των πιστώσεων. Κανένα νέο έργο δε γίνεται δεκτό πριν διορθωθεί το έλλειμμα αυτό.
- Το σύνολο των έργων επιλέγεται και εφαρμόζεται από τα κράτη-μέλη, αλλά αποτελεί αντικείμενο τακτικής παρακολούθησης από τις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Το Ταμείο Συνοχής

- Το Ταμείο Συνοχής χρηματοδοτεί επενδύσεις στα κράτη-μέλη των οποίων το κατά κεφαλήν ΑΕΠ δεν υπερβαίνει το 90% του μέσου κοινοτικού ΑΕΠ.
- Στις σχετικές αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Εδιμβούργου αναφέρεται ενδεικτικά ότι η Ισπανία θα εισπράξει το 52-58%
- Η Ελλάδα και η Πορτογαλία 16-20% και η Ιρλανδία 7-10%. Πρόκειται για τα τότε κράτη-μέλη της Κοινοτικής Συνοχής, Ελλάδα, Ισπανία, Πορτογαλία και Ιρλανδία.
-

Τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ)

- Με την τρίτη διεύρυνση της Κοινότητας (Ισπανία, Πορτογαλίας) στην τότε ΕΟΚ (1986), και για να αποφευχθούν αρνητικές επιπτώσεις στις κοινοτικές χώρες της Μεσογειακής λεκάνης (Ελλάδα, Ιταλία, Γαλλία), καθιερώθηκαν τα ΜΟΠ (1985).
- Η συνολική Κοινοτική συμμετοχή στα προγράμματα αυτά ανήλθε στο ποσό των 6,6 δις ECU, από τα οποία τα 2,5 δις ECU αναλογούσαν στη χώρα μας.

Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης

- Το Α' ΚΠΣ αφορά την περίοδο 1989-1993. Το συνολικό ποσό για το Ελληνικό πρόγραμμα που διατέθηκε για την εφαρμογή του Α' ΚΠΣ ανήλθε σε 15,5 δις ECU, σε τιμές 1989.
- Από το σύνολο του προγράμματος μόνο τα 7,2 δις ECU ήταν κοινοτική χρηματοδότηση, το υπόλοιπα 50% περίπου του προγράμματος χρηματοδοτήθηκε από εθνικούς πόρους.
-

Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης

- Το Β' ΚΠΣ αφορά την περίοδο 1994-1999. Ο συνολικός προϋπολογισμός του Β' ΚΠΣ για το Ελληνικό πρόγραμμα ανήλθε σε 32.782,5 εκατ. ECU.
- Από αυτό το ποσό οι κοινοτικές χρηματοδοτήσεις, αφορούσαν 16.582,0 ECU εκατ. Το υπόλοιπο 50% περίπου του προγράμματος ήταν η εθνική συμμετοχή

Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης

- Το Γ' ΚΠΣ αφορά την περίοδο 2000-2006, και αποφασίστηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Βερολίνου στις 24/25 Μαρτίου 1999. Για την Ελλάδα το συνολικό ποσό των χρηματοδοτήσεων του Γ' ΚΠΣ ανέρχεται σε 51.361 εκατ. ΕΥΡΩ.
- Οι χρηματοδοτήσεις από τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανήλθαν σε 27.237 εκατ. ΕΥΡΩ καλύπτοντας το 53% του συνολικού προγράμματος.
- Η εθνική συμμετοχή: χρήματα τα οποία καταβλήθηκαν από τον κρατικό προϋπολογισμό ανήλθαν σε 12.868 εκατ. ΕΥΡΩ.
- Ενώ 11.256 εκατ. ΕΥΡΩ ανήλθε η συμμετοχή τομειδωτικού τομέα

Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης Τα ψίχουλα των Βρυξελλών

- Α' ΚΠΣ (περίοδος 1989-1993) **7,5 δις** ECU. Το συνολικό ύψος του προγράμματος για την ΕΕ-12 ανήλθε σε 67 δις ECU.
- Β' ΚΠΣ (περίοδος 1994-1999) **16,5 δις** ECU. Το συνολικό ύψος του προγράμματος για την ΕΕ-15 ανήλθε σε 176 δις ECU
- Γ' ΚΠΣ (περίοδος 2000-2006) για την Ελλάδα έχουν δεσμευτεί **27,2 δις** ΕΥΡΩ. Το συνολικό ύψος του προγράμματος για την ΕΕ-15 προβλέπεται να φθάσει τα 212,5 δις ΕΥΡΩ
- Δ'. ΕΣΠΑ ΚΠΣ (περίοδος 2007-2013) για την Ελλάδα εγκρίθηκαν **20,101** δις ΕΥΡΩ. Το συνολικό ύψος του προγράμματος για την ΕΕ25 προβλέπεται να ανέλθει τα 162,1 δις ΕΥΡΩ
- Ε'. ΕΣΠΑ (2014-2020). Για την Ελλάδα εγκρίθηκαν **18,3 δις** ευρώ.

Το Ε' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης και το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2014-2020

- Η Ελλάδα θα λάβει περίπου 14,5 δισ. για το νέο ΕΣΠΑ
- 1,8 δισ. ευρώ για την **αγροτική ανάπτυξη**
- Αναμένονται περίπου 2 δισ. ευρώ ακόμη από την αναθεώρηση της συμμετοχής της Ελλάδας στα κοινοτικά κονδύλια, λόγω της μεγάλης μείωσης του ΑΕΠ της χώρας.
- Σύνολο 18,5 ευρώ

Το Ε' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης και το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2014-2020

- **Αναλυτικά**
- -6,34 δισ. ευρώ να κατευθυνθούν στις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες,
- -3,41 δισ. ευρώ στο Ταμείο Συνοχής δηλαδή σε έργα περιβάλλοντος και μεταφορές,
- -2,5 δισ. ευρώ στις αναπτυγμένες περιφέρειες,
- -2,1 δισ. ευρώ στις περιφέρειες που βρίσκονται στο ενδιάμεσο στάδιο ανάπτυξης,
- -1,8 δισ. ευρώ στην αγροτική ανάπτυξη,
- -210 εκατ. ευρώ σε διακρατικά έργα,
- -160 εκατ. ευρώ στη νεανική απασχόληση, ενώ
- -2 δισ. ευρώ επιπλέον αναμένεται να διατεθούν το 2016 μετά την αναθεώρηση των στοιχείων με βάση την ύφεση.

Αξιολόγηση των ΚΠΣ

- Την περίοδο του Α'ΚΠΣ 1989-1993 μια πρώτη αξιολόγηση επέδειξε ότι για κάθε 100 δραχμές που εισπράτταμε από την κοινότητα καταβάλαμε ταυτόχρονα 200 δραχμές.
- Τα επόμενα χρόνια, καθώς μειώθηκε η αγροτική και η βιομηχανική παραγωγή, είχε ως αποτέλεσμα οι εισαγωγές να αυξηθούν πολύ περισσότερο από τις εξαγωγές.
- Αυτό είχε ως αποτέλεσμα για κάθε 100 δραχμές που εισπράττουμε από το Β'ΚΠΣ 1993-1999, καταβάλλουμε στην Ένωση 300 δραχμές.

Αξιολόγηση των ΚΠΣ

- Το μεγαλύτερο μέρος των κονδυλίων επιστρέφει στις χώρες-μέλη του πλούσιου βιομηχανικού βορρά, αφού τα «μεγάλα έργα» που αφορούν τις υποδομές κατασκευάζονται από γερμανικές, γαλλικές, βρετανικές, ή ιταλικές πολυεθνικές επιχειρήσεις.
- Τα έργα ανατίθενται στις πολυεθνικές εταιρίες οι οποίες ιδιοποιούνται, τόσο τα κοινοτικά κονδύλια, όσο και τα χρήματα των κρατικών εθνικών προϋπολογισμών.
- Για παράδειγμα κάτι ανάλογο συμβαίνει με το αεροδρόμιο των Σπάτων της Αθήνας και τη γερμανική (Hochtief) ή το μετρό της Θεσσαλονίκης που ανατέθηκε σε γαλλική εταιρία. Η ζεύξη Ρίο Αντίρριου κτλ.